

**GLAVNA SLUŽBA
ZA REVIZIJU JAVNOG SEKTORA
REPUBLIKE SRPSKE**

Republika Srpska
78000 Banja Luka
Vladike Platona bb
Tel: +387(0)51/493-555
Faks: +387(0)51/493-556
e-mail: revizija@gsr-rs.org

**Izveštaj o provedenoj finansijskoj reviziji
Opštine Pale
za period 01.01-31.12.2023. godine**

Broj: RV061-24

Banja Luka, 15.10.2024. godine

SADRŽAJ

I	IZVJEŠTAJ GLAVNOG REVIZORA	1
	Izvještaj o reviziji finansijskih izvještaja	1
II	IZVJEŠTAJ GLAVNOG REVIZORA	4
	Izvještaj o reviziji usklađenosti.....	4
III	REZIME DATIH PREPORUKA.....	6
IV	KRITERIJUMI ZA REVIZIJU USKLAĐENOSTI.....	8
V	IZVJEŠTAJ O PROVEDENOJ REVIZIJI (NALAZI)	9
	1. Uvod	9
	2. Provođenje preporuka iz prethodnog izvještaja.....	9
	3. Zaključak o funkcionisanju sistema internih kontrola	10
	4. Nabavke.....	13
	5. Priprema i donošenje budžeta	14
	6. Finansijski izvještaji	15
	6.1. Izvještaj o izvršenju budžeta.....	16
	6.1.1. Prihodi i primici.....	16
	6.1.2. Rashodi i izdaci.....	17
	6.1.3. Budžetski suficit/deficit.....	21
	6.1.4. Neto finansiranje.....	22
	6.1.5. Razlika u finansiranju	22
	6.1.6. Izvještaj o izvršenju po računovodstvenim fondovima	22
	6.2. Bilans uspjeha	22
	6.2.1. Prihodi.....	22
	6.2.2. Rashodi.....	24
	6.2.3. Finansijski rezultat.....	25
	6.3. Bilans stanja.....	25
	6.3.1. Aktiva.....	25
	6.3.2. Pasiva.....	29
	6.3.3. Vanbilansna evidencija.....	30
	6.4. Bilans novčanih tokova	30
	6.5. Vremenska neograničenost poslovanja.....	31
	6.6. Potencijalna imovina i potencijalne obaveze	31
	6.7. Napomene uz finansijske izvještaje	31

I IZVJEŠTAJ GLAVNOG REVIZORA

Izvještaj o reviziji finansijskih izvještaja

Mišljenje sa rezervom

Izvršili smo reviziju konsolidovanih finansijskih izvještaja Opštine Pale koji obuhvataju: Konsolidovani bilans stanja na dan 31.12. 2023. godine; Konsolidovani bilans uspjeha, Konsolidovani izvještaj o promjenama neto imovine, Konsolidovani bilans novčanih tokova, Konsolidovani periodični izvještaj o izvršenju budžeta na računovodstvenom fondu 01 i Konsolidovani periodični izvještaj o izvršenju po računovodstvenim fondovima, za godinu koja se završava na taj dan. Revizijom smo obuhvatili pregled značajnih transakcija, objašnjavajućih napomena uz finansijske izvještaje i primjenu računovodstvenih politika u revidiranom periodu.

Po našem mišljenju, osim za navedeno u pasusu „Osnov za mišljenje sa rezervom“, konsolidovani finansijski izvještaji Opštine Pale istinito i objektivno prikazuju, u svim materijalnim aspektima, finansijsko stanje imovine i obaveza na dan 31.12.2023. godine i izvršenje budžeta za godinu koja se završava na taj dan, u skladu sa propisanim okvirom finansijskog izvještavanja.

Osnov za mišljenje sa rezervom

Reviziju smo izvršili u skladu sa Zakonom o reviziji javnog sektora Republike Srpske i relevantnim ISSAI standardima revizije 2200-2810. Naša odgovornost za provođenje revizije detaljnije je opisana u pasusu „Odgovornost revizora“. Reviziju smo proveli u skladu sa ISSAI 130 - Etički kodeks, ispunili smo naše ostale etičke odgovornosti i nezavisni smo u odnosu na subjekta revizije.

Smatramo da su pribavljeni revizijski dokazi, s obzirom na propisani okvir finansijskog izvještavanja dovoljni i odgovarajući i da obezbjeđuju osnov za naše mišljenje o finansijskom stanju imovine, obaveza i izvora i izvršenju budžeta.

Kao što je navedeno pod tačkom 3. ovog Izvještaja:

Godišnji popis imovine i obaveza sa stanjem na dan 31.12.2023. godine nije izvršen u skladu sa članom 4. i 17. stav (8) Pravilnika o načinu i rokovima vršenja popisa i usklađivanja knjigovodstvenog sa stvarnim stanjem imovine i obaveza, jer Opštinska uprava nije izvršila popis poslovnih prostora uzetih pod tekući zakup, akcija i učešća u kapitalu koje Opština Pale posjeduje u preduzećima i javnim ustanovama čiji je osnivač i primljenih mjenica i garancija za dobro izvršenje ugovora, te popisne liste nisu datirane i potpisane od strane odgovornog lica.

Kao što je navedeno pod tačkama 6. i 6.3.1.2. ovog Izvještaja:

Prilikom sačinjavanja konsolidovanih finansijskih izvještaja za 2023. godinu nije izvršena eliminacija osnivačkih uloga u nižim budžetskim korisnicima, što nije u skladu sa članom 122. stav (2) Pravilnika o računovodstvu, računovodstvenim politikama i računovodstvenim procjenama za budžetske korisnike i vrijednost srazmjernog učešća Opštine Pale u neto imovini KP „Gradske toplane“ a.d. Pale iskazana je u negativnom iznosu za ukupan gubitak iznad vrijednosti kapitala preduzeća, što nije u skladu sa članom 123. stav (3) pomenutog pravilnika.

Kao što je navedeno pod tačkama 6.1.1.2. i 6.1.2.2. ovog Izvještaja:

Primici za nefinansijsku imovinu su iskazani u većem iznosu za 142.000 KM, kao i imputirani izdaci za zatvorene avanse, jer primici za nefinansijsku imovinu po osnovu prodatog zemljišta nisu evidentirani u periodu kome pripadaju prema načelu nastanka poslovnog događaja, što nije u skladu sa članom 110. stav (3. i 4.) Pravilnika o računovodstvu, računovodstvenim politikama i računovodstvenim procjenama za budžetske korisnike.

Kao što je navedeno pod tačkom 6.1.2.1. ovog Izvještaja:

Doznake na ime socijalne zaštite koje se isplaćuju iz budžeta opštine iskazane su u većem iznosu za 64.873 KM, a u manjem iznosu su iskazane subvencije za 34.873 KM i grantovi u zemlji za 30.000 KM, jer subvencije poljoprivrednim proizvođačima i grant za projekat rekonstrukcije azbestnih krovova na stambenim zgradama nisu klasifikovani u skladu sa članom 94. stav (1. i 5.) i 95. stav (1. i 3.) Pravilnika o budžetskim klasifikacijama, sadržini računa i primjeni kontnog plana za budžetske korisnike.

Kao što je navedeno pod tačkama 6.2.1.1. i 6.3.1.2. ovog Izvještaja:

Obračunski prihodi po osnovu vanrednih događaja precijenjeni su najmanje za 7.597.728 KM, a za isti iznos potcijenjene su revalorizacione rezerve, jer povećanje tržišne vrijednosti zemljišta nije evidentirano u skladu sa članom 33. stav (6) Pravilnika o računovodstvu, računovodstvenim politikama i računovodstvenim procjenama za budžetske korisnike.

Obračunski prihodi na ime primljenih pomoći u naturi precijenjeni su za 44.040 KM, zgrade i objekti za 23.635 KM i nefinansijska imovina u pripremi za 20.405 KM, jer vrijednost nefinansijske imovine po osnovu izvršenog opremanja gradskog građevinskog zemljišta sredstvima investitora nije priznata po trošku nabavke, što nije u skladu sa članom 26. stav (2) Pravilnika o računovodstvu, računovodstvenim politikama i računovodstvenim procjenama za budžetske korisnike.

Kao što je navedeno pod tačkom 6.2.2.1. ovog Izvještaja:

Rashodi od usklađivanja vrijednosti imovine precijenjeni su za 506.259 KM, dospjela potraživanja za naknade i takse za koje je produžen rok plaćanja za 143.741 KM i finansijski rezultat ranijih godina za 650.000 KM, a potcijenjena su sporna potraživanja i korekcija potraživanja za neporeske prihode za 143.741 KM i finansijski rezultat tekuće godine za 506.259 KM, jer klasifikacija i korekcija vrijednosti potraživanja koja nisu naplaćena u roku od 12 mjeseci od datuma dospjeća nije izvršena pravovremeno, što nije u skladu sa članom 73. stav (2) Pravilnika o računovodstvu, računovodstvenim politikama i računovodstvenim procjenama za budžetske korisnike.

Kao što je navedeno pod tačkom 6.3.1.1. ovog Izvještaja:

Stalna imovina namijenjena prodaji potcijenjena je za 442.078 KM, a za isti iznos precijenjena je neproizvedena stalna imovina, jer zemljište namijenjeno prodaji nije klasifikovano u skladu sa članom 45. stav (3) Pravilnika o računovodstvu, računovodstvenim politikama i računovodstvenim procjenama za budžetske korisnike.

Vremenska neograničenost poslovanja

U Napomenama uz konsolidovane finansijske izvještaje Opštine Pale za godinu koja se završava na dan 31.12.2023. godine objelodanjena su pitanja vezana za nastavak poslovanja u skladu sa načelom stalnosti poslovanja.

Ključna pitanja revizije

Ključna pitanja su ona pitanja koja su po našem profesionalnom mišljenju bila najznačajnija u vršenju revizije konsolidovanih finansijskih izvještaja Opštine Pale za godinu koja se završava na dan 31.12.2023. godine. Ova pitanja smo razmotrili u okviru revizije tih finansijskih izvještaja kao cjeline, a u formiranju našeg mišljenja ne dajemo odvojeno mišljenje o tim pitanjima. Osim pitanja opisanih u pasusu „Osnov za mišljenje sa rezervom“, nema drugih pitanja koja treba objaviti u ovom Izvještaju o reviziji.

Odgovornost rukovodstva za finansijske izvještaje

Načelnik opštine je odgovoran za pripremu i fer prezentaciju finansijskih izvještaja u skladu sa međunarodnim računovodstvenim standardima za javni sektor i međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja. Ova odgovornost obuhvata: osmišljavanje, primjenu i održavanje internih kontrola koje su relevantne za pripremu i fer prezentaciju finansijskih izvještaja koji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze nastale usljed prevare i

greške; odgovarajuća objelodanjivanja relevantnih informacija u napomenama uz finansijske izvještaje; odabir i primjenu odgovarajućih računovodstvenih politika i računovodstvenih procjena koje su primjerene datim okolnostima i nadzor nad procesom izvještavanja. Pri izradi finansijskih izvještaja rukovodstvo je odgovorno da procijeni stalnost poslovanja i da objelodani pitanja vezana za vremensku neograničenost poslovanja.

Odgovornost revizora za reviziju finansijskih izvještaja

Naš cilj je da steknemo razumno uvjerenje o tome da finansijski izvještaji, kao cjelina, ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze uzrokovane prevarom ili greškom, kao i da sačinimo i objavimo revizijski izvještaj, koji sadrži naše mišljenje. Razumno uvjerenje predstavlja visok nivo uvjerenja, ali nije garancija da će revizija, koja je izvršena u skladu sa ISSAI standardima revizije uvijek otkriti materijalno značajne pogrešne iskaze kada oni postoje.

Pogrešni iskazi mogu nastati kao posljedica prevare ili greške i smatraju se materijalno značajnim ako, pojedinačno ili zajedno, mogu uticati na ekonomske odluke korisnika koje se donose na osnovu finansijskih izvještaja.

Zbog činjenice da se revizija provodi provjerom na bazi uzorka i da u sistemu internih kontrola i računovodstvenom sistemu postoje inherentna ograničenja, postoji mogućnost da pojedine materijalno značajne greške ostanu neotkrivene.

Revizija uključuje provođenje postupaka u cilju pribavljanja revizijskih dokaza o iznosima i objelodanjivanjima datim u finansijskim izvještajima. Izbor postupaka je zasnovan na revizijskom prosuđivanju i profesionalnom skepticizmu, uključujući procjenu rizika materijalno značajnih pogrešnih iskaza u finansijskim izvještajima, nastalih usljed prevare i greške. Prilikom procjene rizika, revizor razmatra interne kontrole koje su relevantne za pripremu i fer prezentaciju finansijskih izvještaja, u cilju osmišljavanja revizijskih postupaka koji su odgovarajući u datim okolnostima, ali ne u cilju izražavanja odvojenog mišljenja o efektivnosti internih kontrola. Revizija takođe uključuje ocjenu primijenjenih računovodstvenih politika utemeljenih na vremenskoj neograničenosti poslovanja i značajnih procjena izvršenih od strane rukovodstva, kao i ocjenu opšte prezentacije finansijskih izvještaja.

Izjavljujemo da smo postupili u skladu sa relevantnim etičkim zahtjevima u vezi sa nezavisnošću. Ostvarili smo komunikaciju sa odgovornim licima subjekta revizije u vezi sa planiranim obimom i vremenskim rasporedom revizije, ključnim revizijskim pitanjima i drugim važnim pitanjima i značajnim nalazima revizije, uključujući značajne nedostatke u sistemu internih kontrola koji se mogu identifikovati tokom revizije.

Banja Luka, 15.10.2024. godine

Glavni revizor

Jovo Radukić, s.r.

II IZVJEŠTAJ GLAVNOG REVIZORA

Izvještaj o reviziji usklađenosti

Mišljenje sa rezervom

Uz reviziju konsolidovanih finansijskih izvještaja Opštine Pale za 2023. godinu, izvršili smo reviziju usklađenosti aktivnosti, finansijskih transakcija i informacija iskazanih u finansijskim izvještajima sa značajnim zakonskim i drugim propisima.

Po našem mišljenju, osim za navedeno u pasusu „Osnov za mišljenje sa rezervom“, aktivnosti, finansijske transakcije i informacije iskazane u konsolidovanim finansijskim izvještajima Opštine Pale za 2023. godinu su, u svim materijalnim aspektima, u skladu sa propisima kojima su regulisane.

Osnov za mišljenje sa rezervom

Reviziju usklađenosti smo izvršili u skladu sa Zakonom o reviziji javnog sektora Republike Srpske i ISSAI 4000 – Standard za reviziju usklađenosti.

Vjerujemo da su pribavljeni revizijski dokazi dovoljni i odgovarajući i da obezbjeđuju osnov za naše mišljenje o usklađenosti aktivnosti, finansijskih transakcija i informacija iskazanih u finansijskim izvještajima sa propisima kojima su regulisane.

Kao što je navedeno pod tačkom 3. ovog Izvještaja:

Opština Pale je tokom 2023. godine zbog povećanog obima posla zaposlila šest izvršilaca na određeno vrijeme na period duži od šest mjeseci u toku godine, od kojih je pet izvršilaca raspoređeno na upražnjena radna mjesta, što nije u skladu sa članom 61. stav (1) tačka 2. i članom 77. Zakona o službenicima i namještenicima u organima jedinice lokalne samouprave.

U Opštinskoj upravi opštine Pale i JU Dječiji centar „Buba-mara“ Pale tokom godine su zaključeni ugovori o djelu za obavljanje poslova koji predstavljaju redovnu djelatnost poslodavca, što nije u skladu sa članom 205. Zakona o radu.

Kao što je navedeno pod tačkom 4. ovog Izvještaja:

Na Portalu javnih nabavki nije objavljen dio izmjena i dopuna plana javnih nabavki Opštine Pale, što nije u skladu sa članom 17. stav (7) Zakona o javnim nabavkama.

Prilikom dodjele ugovora o nabavci radova putem otvorenog postupka „Priprema terena za izgradnju vještačke podloge za pomoćni teren“ izmijenjeni su uslovi iz tenderske dokumentacije kojom je zahtijevana безусловna bankarska garancija za uredno izvršenje posla, jer je sa izabranim ponuđačem ugovoreno dostavljanje mjenice sa mjeničnom izjavom, što nije u skladu sa članom 72. stav (5) Zakona o javnim nabavkama.

Opština Pale nije planirala ni donijela posebne odluke o pokretanju postupaka i nije provela postupke javnih nabavki za nabavljene usluge reprezentacije i nepredviđene i dodatne radove na rekonstrukciji i asfaltiranju ulica u ukupnom iznosu od 157.113 KM, a planirane nabavke goriva, usluga prevoza ostalih lica, održavanja vozila, fizičkog obezbjeđenja objekta, geodetsko-katastarskih usluga i održavanja lokalnih puteva izvršene su u ukupnom iznosu od 196.854 KM bez provođenja postupka javne nabavke, što nije u skladu sa članom 6., 8., 17., 18., 25., 28. i 87. Zakona o javnim nabavkama.

Kao što je navedeno pod tačkom 6.1.2.1. ovog Izvještaja:

Dio grantova sportskim organizacijama i udruženjima dodijeljen je bez raspisanog javnog poziva, što nije u skladu sa članom 8. Pravilnika o kategorizaciji sportova i načinu raspodjele sredstava za sport i fizičku kulturu u opštini Pale, grantovi neprofitnim i nefinansijskim subjektima u zemlji su odobreni bez utvrđenih postupaka i kriterijuma za dodjelu i nisu

dostavljeni izvještaji o namjenskom utrošku sredstava granta, što nije u skladu sa tačkom I i XIX Odluke o izvršenju budžeta opštine Pale.

Skretanje pažnje

Ne izražavajući dalje rezervu na dato mišljenje, skrećemo pažnju na navedeno pod tačkom 3. ovog Izvještaja:

Odlukom Vlade Republike Srpske o primjeni odredaba Posebnog kolektivnog ugovora za zaposlene u oblasti lokalne samouprave Republike Srpske produžena je primjena odredbi navedenog kolektivnog ugovora, koja je osporena Odlukom Ustavnog suda Republike Srpske.

Koeficijenti utvrđeni pojedinačnim Kolektivnim ugovorom za zaposlene u Opštinskoj upravi opštine Pale prilagođeni su odredbama Posebnog kolektivnog ugovora za zaposlene u oblasti lokalne samouprave Republike Srpske, osim za niže utvrđene koeficijente za poslove razvrstane u prvu i drugu platnu grupu.

Odgovornost rukovodstva za usklađenost

Pored odgovornosti za pripremu i fer prezentaciju finansijskih izvještaja, načelnik je takođe odgovoran da osigura da su aktivnosti, finansijske transakcije i informacije iskazane u finansijskim izvještajima u skladu sa propisima kojima su regulisane.

Odgovornost revizora za reviziju usklađenosti

Pored odgovornosti da izrazimo mišljenje o finansijskim izvještajima, naša odgovornost podrazumijeva i izražavanje mišljenja o tome da li su aktivnosti, finansijske transakcije i informacije iskazane u finansijskim izvještajima, u svim materijalnim aspektima, u skladu sa propisima kojima su regulisane. Odgovornost revizora uključuje obavljanje procedura kako bi pribavili revizijske dokaze o tome da li je poslovanje Opštine Pale obuhvaćeno prema definisanim kriterijumima, usklađeno sa zakonskim i drugim propisima. Procedure podrazumijevaju procjenu rizika od značajnih neusklađenosti sa zakonima i propisima koji regulišu poslovanje Opštine Pale.

Banja Luka, 15.10.2024. godine

Glavni revizor

Jovo Radukić, s.r.

III REZIME DATIH PREPORUKA

Preporuke vezane za finansijske izvještaje

Preporučuje se načelniku Opštine da obezbijedi da se:

- 1) prilikom sačinjavanja konsolidovanih finansijskih izvještaja vrše eliminacije osnivačkih uloga i uključivanje srazmjernog dijela učešća u kapitalu kontrolisanih entiteta u skladu sa članom 122. stav (2) i 123. stav (3) Pravilnika o računovodstvu, računovodstvenim politikama i računovodstvenim procjenama za budžetske korisnike,
- 2) primici od nefinansijske imovine evidentiraju u periodu kome pripadaju prema načelu nastanka poslovnog događaja, u skladu sa članom 110. stav (3. i 4.) Pravilnika o računovodstvu, računovodstvenim politikama i računovodstvenim procjenama za budžetske korisnike,
- 3) klasifikacija subvencija i grantova vrši u skladu sa članom 94. stav (1. i 5.) i 95. stav (1. i 3.) Pravilnika o budžetskim klasifikacijama, sadržini računa i primjeni kontnog plana za budžetske korisnike,
- 4) vrednovanje nefinansijske imovine prilikom početnog priznavanja i evidentiranje povećanja vrijednosti zemljišta nakon početnog priznavanja vrši u skladu sa članom 26. stav (2) i 33. stav (6) Pravilnika o računovodstvu, računovodstvenim politikama i računovodstvenim procjenama za budžetske korisnike,
- 5) vrednovanje i klasifikacija zemljišta koje je namijenjeno za prodaju vrši u skladu sa članom 45. stav (1., 3. i 6.) Pravilnika o računovodstvu, računovodstvenim politikama i računovodstvenim procjenama za budžetske korisnike,
- 6) korekcija vrijednosti nenaplaćenih potraživanja i evidentiranje obračunskih rashoda po tom osnovu vrši po isteku 12 mjeseci od datuma njihovog dospjeća, u skladu sa članom 73. stav (2) Pravilnika o računovodstvu, računovodstvenim politikama i računovodstvenim procjenama za budžetske korisnike,
- 7) preispita status i utvrdi struktura rezervi iskazanih po osnovu revalorizacije nefinansijske imovine i shodno tome izvrši evidentiranje u skladu sa važećim računovodstvenim politikama za budžetske korisnike.

Preporučuje se načelniku Opštine i direktoru JU Centar za socijalni rad Pale, JU Dječiji centar „Buba-mara“ Pale, JU za kulturu i sport „Kulturno-sportski centar“ Pale i JU Narodna biblioteka Pale da obezbijede da se:

- 8) postupci i procedure provođenja popisa u Opštinskoj upravi vrše u skladu sa članom 4. i 17. stav (8) Pravilnika o načinu i rokovima vršenja popisa i usklađivanja knjigovodstvenog sa stvarnim stanjem imovine i obaveza i izvještavanje o izvršenom popisu u Opštinskoj upravi i kod nižih budžetskih korisnika vrši u skladu sa članom 20. stav (1) tačka 2. i 3. navedenog pravilnika.

Preporuke vezane za usklađenost

Preporučuje se načelniku Opštine da obezbijedi da se:

- 1) prijem zaposlenih na određeno vrijeme zbog povećanog obima posla vrši u skladu sa članom 61. stav (1) tačka 2. i članom 77. Zakona o službenicima i namještenicima u organima jedinice lokalne samouprave,
- 2) imenuje lice koje će biti odgovorno za operativno sprovođenje aktivnosti koordinacije u vezi sa uspostavljanjem, sprovođenjem i razvojem finansijskog upravljanja i kontrole, u skladu sa članom 14. Zakona o sistemu internih finansijskih kontrola u javnom sektoru Republike Srpske i intenziviraju aktivnosti na uspostavljanju sistema finansijskog upravljanja i kontrole propisane tačkom 22. Uputstva o načinu i postupku uspostavljanja i sprovođenja sistema finansijskog upravljanja i kontrole,

u smislu da se izvrši popis i opis poslovnih procesa, sačini knjiga poslovnih procesa, identifikuju i procijene rizici, definišu kontrolne aktivnosti i izradi strategija upravljanja rizicima,

- 3) planiranje, pokretanje i provođenje javnih nabavki, zaključivanje ugovora, objava izjave o postojanju ili nepostojanju sukoba interesa i obavještenja o dodjeli ugovora vrši u skladu sa članom 6., 8., 17., 18., 25., 28., 52. stav (6. i 7.), 72. stav (5), 74. stav (1) i 87. Zakona o javnim nabavkama,
- 4) priprema budžeta i usklađivanje budžetskih sredstava i budžetskih izdataka vrši u rokovima i na način propisan članom 28. i 35. Zakona o budžetskom sistemu Republike Srpske,
- 5) raspodjela grantova sportskim organizacijama i udruženjima vrši na osnovu provedenog javnog poziva u skladu sa članom 8. Pravilnika o kategorizaciji sportova i načinu raspodjele sredstava za sport i fizičku kulturu u opštini Pale, internim aktom definišu postupci i kriterijumi za dodjelu grantova neprofitnim i nefinansijskim subjektima u zemlji i dostavljaju izvještaji korisnika granta o utrošku primljenih sredstava u skladu sa Odlukom o izvršenju budžeta opštine Pale za fiskalnu godinu,
- 6) odluke Skupštine opštine Pale o imovinsko-pravnim pitanjima provode nakon pribavljenog mišljenja Pravobranilaštva Republike Srpske u skladu sa članom 16. Zakona o Pravobranilaštvu Republike Srpske.

Preporučuje se načelniku Opštine i direktoru JU Dječiji centar „Buba-mara“ Pale da obezbijede da se:

- 7) ugovori o djelu zaključuju za poslove koji su van djelatnosti poslodavca u skladu sa članom 205. Zakona o radu.

Preporučuje se načelniku Opštine i direktoru JU Centar za socijalni rad Pale, JU Dječiji centar „Buba-mara“ Pale, JU za kulturu i sport „Kulturno-sportski centar“ Pale i JU Narodna biblioteka Pale da obezbijede da se:

- 8) plate pripravnika utvrđuju u skladu sa članom 125. Zakona o radu.

Preporučuje se direktoru JU Centar za socijalni rad Pale i direktoru JU Dječiji centar „Buba-mara“ Pale da obezbijede da se:

- 9) pojedinačni kolektivni ugovor za zaposlene i pravilnik o platama, naknadama i drugim primanjima zaposlenih usklade sa Posebnim kolektivnim ugovorom za zaposlene u oblasti socijalne zaštite Republike Srpske, odnosno Posebnim kolektivnim ugovorom za zaposlene u oblasti obrazovanja i kulture Republike Srpske, u dijelu koji se odnosi na koeficijente i prava zaposlenih.

Preporučuje se Skupštini opštine da obezbijedi da se:

- 10) konkursna procedura za izbor i imenovanje članova upravnog odbora i direktora javnih ustanova blagovremeno pokreće i provodi, u skladu sa članom 16. stav (6) i 18. stav (2) Zakona o sistemu javnih službi,
- 11) donese Program i Odluka o izradi Osnove zaštite, uređenja i korišćenja poljoprivrednog zemljišta u skladu sa članom 9. i 10. Zakona o poljoprivrednom zemljištu.

IV KRITERIJUMI ZA REVIZIJU USKLAĐENOSTI

- Zakon o budžetskom sistemu Republike Srpske;
- Odluka o izmjenama i dopunama Odluke o budžetu opštine Pale za 2023. godinu i Odluka o izvršenju budžeta opštine Pale za 2023. godinu;
- Zakon o trezoru;
- Zakon o fiskalnoj odgovornosti u Republici Srpskoj, član 4. i 9-11.;
- Zakon o sistemu internih finansijskih kontrola u javnom sektoru Republike Srpske;
- Pravilnik o sadržaju izvještaja i načinu izvještavanja o sistemu finansijskog upravljanja i kontrole;
- Uputstvo o načinu i postupku uspostavljanja i sprovođenja sistema finansijskog upravljanja i kontrole;
- Zakon o zaduživanju, dugu i garancijama Republike Srpske, član 59-76.;
- Zakon o javnim nabavkama;
- Zakon o lokalnoj samoupravi;
- Zakon o službenicima i namještenicima u organima jedinice lokalne samouprave;
- Zakon o statusu funkcionera jedinica lokalne samouprave;
- Zakon o sistemu javnih službi, član 16. i 18.;
- Zakon o porezu na dohodak, glava I-IV, VI, X, XII i XIII;
- Zakon o doprinosima;
- Zakon o vodama, član 188-195.;
- Zakon o šumama, član 87-98.;
- Zakona o poljoprivrednom zemljištu, član 9., 10., 32-36., 54., 62. i 69.;
- Zakon o komunalnim djelatnostima, član 6-12. i 20-25.;
- Zakon o komunalnim taksama;
- Zakon o administrativnim taksama;
- Zakon o porezu na nepokretnosti, član 4., 8., 9. i 12.;
- Zakon o uređenju prostora i građenju, član 25., 26., 67-83.;
- Zakon o socijalnoj zaštiti, član 20-63.;
- Zakon o radu, član 33., 39., 125., 204-207.;
- Posebni kolektivni ugovor za zaposlene u oblasti lokalne samouprave Republike Srpske;
- Posebni kolektivni ugovor za zaposlene u oblasti obrazovanja i kulture Republike Srpske;
- Posebni kolektivni ugovor za zaposlene u oblasti socijalne zaštite Republike Srpske;
- Kolektivni ugovor za zaposlene u Opštinskoj upravi opštine Pale;
- Pojedinačni kolektivni ugovor za zaposlene u JU Centar za socijalni rad Pale;
- Uredba o uslovima i načinu plaćanja gotovim novcem;
- Interni pravilnici Opštinske uprave i nižih budžetskih korisnika navedeni u ovom izvještaju.

V IZVJEŠTAJ O PROVEDENOJ REVIZIJI (NALAZI)

1. Uvod

Opština Pale (u daljem tekstu: Opština) je jedna od šest opština grada Istočno Sarajevo (u daljem tekstu: Grad). Nalazi se u istočnom dijelu Republike Srpske i prostire na površini od 492 km². Teritorijalno je organizovana u 10 mjesnih zajednica (u daljem tekstu: MZ) u kojima, prema popisu iz 2013. godine, živi oko 21.000 stanovnika.

Opština ostvaruje svoje nadležnosti u skladu sa Ustavom, Zakonom o lokalnoj samoupravi („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 97/16, 36/19 i 61/21), Statutom i drugim važećim propisima, kojima su utvrđena područja odgovornosti, nadležnosti organa i načina finansiranja opštine. Organi Opštine su Skupština opštine i načelnik opštine. Skupština opštine je predstavničko tijelo građana, organ odlučivanja i kreiranja politike Opštine i čini je 25 odbornika. Načelnik je nosilac izvršne vlasti koji zastupa i predstavlja Opštinu, rukovodi Opštinskom upravom i odgovoran je za njen rad.

Prema Odluci Vlade Republike Srpske o stepenu razvijenosti jedinica lokalne samouprave za 2023. godinu („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 99/22), Opština je svrstana u razvijene jedinice lokalne samouprave.

Sredstva za rad Opštine obezbijedena su iz poreskih i neporeskih prihoda, grantova, transfera, primitaka za nefinansijsku imovinu, primitaka od zaduživanja i ostalih primitaka. Finansijske transakcije se evidentiraju u Glavnoj knjizi trezora (u daljem tekstu: GKT) Opštine na računovodstvenom fondu 01 (opšti fond), fondu 03 (fond grantova) i fondu 05 (fond za posebne projekte).

Konsolidovane godišnje finansijske izvještaje Opštine čine finansijski izvještaji Opštinske uprave i nižih budžetskih korisnika koji su u sastavu GKT Opštine i to Javna ustanova Centar za socijalni rad Pale (u daljem tekstu: JU Centar za socijalni rad), Javna ustanova Dječiji centar „Buba-mara“ Pale (u daljem tekstu: JU Dječiji centar), Javna ustanova za kulturu i sport „Kulturno-sportski centar“ Pale (u daljem tekstu: JU Kulturno-sportski centar) i Javna ustanova Narodna biblioteka Pale (u daljem tekstu: JU Narodna biblioteka). U 2022. godini Skupština opštine je donijela Odluku o prestanku rada budžetskog korisnika Javna ustanova „Turistička organizacija opštine Pale“ Pale, a dala saglasnost na Sporazum o osnivanju Turističko-informativnog centra u opštini Pale kao organizacionog dijela Javne ustanove „Turistička organizacija Grada Istočno Sarajevo“, koji se sufinansira iz budžeta Opštine putem transfera.

Entiteti javnog sektora koji se nalaze pod kontrolom Opštine su Javna zdravstvena ustanova Dom zdravlja „Stana Tomić“ Pale (u daljem tekstu: JZU Dom zdravlja), Javno preduzeće (u daljem tekstu: JP) „Vodovod i kanalizacija“ a.d. Pale, Komunalno preduzeće (u daljem tekstu: KP) „Gradske toplane“ a.d. Pale, JP „Komunalno“ a.d. Pale i „Pale-stan“ a.d. Pale. U 2023. godini Opština je zajedno sa Gradom, Opštinom Istočni Stari Grad i Opštinom Istočno Novo Sarajevo osnovala JU Park prirode “Trebević” Istočno Sarajevo.

Na Nacrt izvještaja o provedenoj finansijskoj reviziji Opštine Pale za period 01.01-31.12.2023. godine, nije bilo primjedbi.

Preporuke date u ovom izvještaju, u cilju njihovog naglašavanja, boldovane su i pisane italik slovima.

2. Provođenje preporuka iz prethodnog izvještaja

Glavna služba za reviziju javnog sektora Republike Srpske provela je finansijsku reviziju Opštine za 2020. godinu i sačinila izvještaj u kome je dato devet preporuka, od kojih šest za finansijske izvještaje i tri za usklađenost. Opština je dostavila odgovor o radnjama koje su preduzete u cilju provođenja preporuka i otklanjanja nepravilnosti utvrđenih u revizijskom

izvještaju broj RV050-21 od 30.07.2021. godine, u skladu sa članom 21. stav (3) Zakona o reviziji javnog sektora Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 98/05 i 20/14).

Revizijom je utvrđeno da su četiri preporuke provedene, jedna preporuka je djelimično provedena, a četiri preporuke nisu provedene. Djelimično provedena preporuka odnosi se na konsolidaciju entiteta javnog sektora koji nisu budžetski korisnici (tačke 6., 6.3.1.2. i 6.3.2.2. izvještaja). Preporuke koje nisu provedene odnose se na popis imovine i obaveza, zaključivanje ugovora o djelu, usklađivanje Pravilnika o platama, naknadama i drugim primanjima zaposlenih u JU Dječiji centar sa zakonskom regulativom (tačka 3. izvještaja) i javne nabavke (tačka 4. izvještaja).

3. Zaključak o funkcionisanju sistema internih kontrola

Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Opštinske uprave opštine Pale („Službene novine grada Istočno Sarajevo“ broj 15/23 i 20/23) u Opštinskoj upravi su kao osnovne organizacione jedinice obrazovana četiri odjeljenja, Stručna služba Skupštine opštine i Kabineta načelnika opštine i Jedinica za internu reviziju. Navedenim pravilnikom sistematizovano je 85 radnih mjesta sa 115 izvršilaca (bez radnih mjesta opštinskih funkcionera).

Na dan 31.12.2023. godine u Opštinskoj upravi bilo je 99 zaposlenih, od kojih 75 na neodređeno vrijeme, 20 na određeno vrijeme (uključujući četiri lica imenovana na mandatni period) i četiri funkcionera. Kod nižih budžetskih korisnika kojima se sredstva za lična primanja obezbjeđuju iz budžeta Opštine, na dan 31.12.2023. godine bilo je zaposleno 76 lica (69 na neodređeno vrijeme, četiri na određeno vrijeme i tri imenovana lica).

Zapošljavanje šest izvršilaca na određeno vrijeme zbog povećanog obima posla u Opštinskoj upravi izvršeno je na period duži od šest mjeseci u toku godine, od kojih je pet izvršilaca raspoređeno na upražnjena radna mjesta, što nije u skladu sa članom 61. stav (1) tačka 2. i članom 77. Zakona o službenicima i namještenicima u organima jedinice lokalne samouprave („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 97/16).

Opštinska uprava je sa jednim licem zaključila ugovor o djelu za poslove održavanja i čišćenja prostorija MZ, za koje je Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Opštinske uprave opštine Pale sistematizovano radno mjesto za tri izvršioca. JU Dječiji centar je zaključio dva ugovora o djelu po osnovu angažovanja vaspitača u mjesecu martu, aprilu i maju, radi provođenja Programa za djecu u godini pred polazak u školu koji je predviđen članom 36. Zakona o predškolskom vaspitanju i obrazovanju („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 79/15, 63/20 i 64/22). Zaključivanje ugovora o djelu radi obavljanja poslova koji su djelatnost poslodavca nije u skladu sa članom 205. Zakona o radu („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 1/16, 66/18, 91/21 i 119/21).

Rješenjima Skupštine opštine od 25.04.2023. godine imenovani su vršioци dužnosti direktora u JU Centar za socijalni rad, JU Dječiji centar, JU Kulturno-sportski centar i JZU Dom zdravlja na period do dva mjeseca. Po isteku više od četiri mjeseca, rješenjima Skupštine opštine od 08.09.2023. godine imenovana lica su razriješena dužnosti i ponovo imenovana za vršioce dužnosti direktora na period do dva mjeseca. Takođe, rješenjima Skupštine opštine od 07.07.2023. i 08.09.2023. godine dva puta su imenovani vršioци dužnosti člana Upravnog odbora JZU Dom zdravlja Pale na period do dva mjeseca, a 08.09.2023. godine na period do dva mjeseca imenovani su vršioци dužnosti člana Upravnog odbora JU Centar za socijalni rad. Imenovana lica su nastavila da vrše dužnost direktora i članova upravnog odbora i po isteku perioda od dva meseca, bez novog imenovanja. Navedeno nije u skladu sa članom 16. stav (6) i 18. stav (2) Zakona o sistemu javnih službi („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 68/07, 109/12 i 44/16), kojim je propisano da upravni odbor i direktora ustanove imenuje i razrješava osnivač uz prethodno proveden postupak javne konkurencije. Odluke o utvrđivanju standarda i kriterijuma i

raspisivanju javnog konkursa za izbor i imenovanje članova upravnog odbora i direktora javnih ustanova Skupština opštine je donijela 13.03.2024. godine.

Odlukom Vlade Republike Srpske o primjeni odredaba Posebnog kolektivnog ugovora za zaposlene u oblasti lokalne samouprave Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 21/21 i 69/21) produžena je primjena odredbi navedenog kolektivnog ugovora, koja je osporena od strane Ustavnog suda Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 20/23).

Koeficijenti utvrđeni pojedinačnim Kolektivnim ugovorom za zaposlene u Opštinskoj upravi opštine Pale („Službene novine grada Istočno Sarajevo“ broj 8/22) prilagođeni su odredbama Posebnog kolektivnog ugovora za zaposlene u oblasti lokalne samouprave Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 20/17, 85/18, 86/18, 21/20 i 8/22), osim za niže utvrđene koeficijente za poslove razvrstane u prvu i drugu platnu grupu. Kolektivnim ugovorom za zaposlene u Opštinskoj upravi opštine Pale utvrđena su prava na uvećanje osnovne plate zaposlenih koja nisu data Posebnim kolektivnim ugovorom i to po osnovu posebnih rezultata rada za 5% do 15%, za obavljanje visoko složenih, najsloženijih i izuzetno značajnih poslova do 30%, za obavljanje poslova po osnovu otežanih uslova rada do 15%, za obavljanje poslova po posebno otežanim uslovima rada do 20%, po osnovu posebnih rezultata u radu i radnog učinka do 20% i po osnovu prekovremenog rada za 35%. Opština nije donijela akt kojim je definisano za koja radna mjesta i poslove i u kom procentu se vrši uvećanje osnovne plate po jednom ili više navedenih osnova, kao ni kriterijume za praćenje posebnih rezultata u radu i radnog učinka po radnim mjestima. Rješenjima načelnika Opštine pravo na uvećanje osnovne plate, po jednom od navedenih osnova, utvrđeno je u 2023. godini za sedam zaposlenih.

Obračun plata opštinskih funkcionera vršen je u skladu sa Zakonom o statusu funkcionera jedinica lokalne samouprave („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 96/05 i 98/13) i Odlukom o utvrđivanju visine plate funkcionera opštine Pale („Službene novine grada Istočno Sarajevo“ broj 3/21).

Pojedinačni kolektivni ugovor za zaposlene u JU Centar za socijalni rad Pale (iz 2022. godine) nije usklađen sa članom 18. stav (3), 21. i 22. Posebnog kolektivnog ugovora za zaposlene u oblasti socijalne zaštite Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 69/21 i 33/22) u dijelu koji se odnosi na pojedinačnim kolektivnim ugovorom utvrđeno pravo na uvećanje osnovne plate za obavljanje visoko složenih, najsloženijih i izuzetno značajnih poslova do 30% i po osnovu prekovremenog rada do 35%. U 2023. godini nisu vršena uvećanja osnovne plate zaposlenih po navedenim osnovama.

Pravilnik o platama, naknadama i drugim primanjima zaposlenih u JU Dječiji centar (iz 2017. i 2018. godine) nije usklađen sa članom 15., 17. i 31. stav (5) Posebnog kolektivnog ugovora za zaposlene u oblasti obrazovanja i kulture Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 82/22) u dijelu koji se odnosi na pravilnikom utvrđene niže koeficijente za obračun plata zaposlenih, nižu stopu uvećanja osnovne plate za rad noću, u dane državnih praznika i druge dane u koje se po zakonu ne radi, te manja prava zaposlenih koji svoje pravo na naknadu troškova prevoza ne ostavaruju putem mjesečne karte ni putem ugovorene cijene mjesečne karte. U 2023. godini, ugovorima i aneksima ugovora o radu, koeficijenti za obračun plata zaposlenih i uvećanje osnovne plate za rad noću, u dane državnih praznika i druge dane u koje se po zakonu ne radi utvrđeni su u skladu sa članom 15. i 17. Posebnog kolektivnog ugovora za zaposlene u oblasti obrazovanja i kulture Republike Srpske, a naknada troškova prevoza zaposlenima utvrđena je do iznosa pune cijene karte prema članu 31. stav (5) pomenutog kolektivnog ugovora. Ugovorima o radu zaposlenima su data i prava na uvećanje osnovne plate po osnovu prekovremenog rada za 25%, rada na radnom mjestu sa otežanim uslovima za 35% i radnog učinka za 30%, koja nisu utvrđena Posebnim kolektivnim ugovorom za zaposlene u oblasti obrazovanja i kulture Republike Srpske. U 2023. godini nisu vršena uvećanja osnovne plate zaposlenih po navedenim osnovama.

Plate pripravnika u Opštinskoj upravi, JU Centar za socijalni rad, JU Dječiji centar, JU Kulturno-sportski centar i JU Narodna biblioteka utvrđene su i isplaćene u iznosu nižem od 80% bruto plate odgovarajuće platne grupe za njihovu stručnu spremu, što nije u skladu sa članom 125. Zakona o radu.

Interne kontrole u Opštinskoj upravi su djelimično uspostavljene kroz interne pravilnike i druga akta Opštine. U 2021. godini je donesen Plan uspostavljanja i razvoja finansijskog upravljanja i kontrola, ali nisu preduzete aktivnosti na uspostavljanju osnove sistema internih kontrola na način propisan članom 14. Zakona o sistemu internih finansijskih kontrola u javnom sektoru Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 91/16) i članom 22. Uputstva o načinu i postupku uspostavljanja i sprovođenja sistema finansijskog upravljanja i kontrole („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 99/17), jer nakon što je prethodno imenovano lice penzionisano, nije imenovano drugo lice koje će biti odgovorno za operativno sprovođenje aktivnosti koordinacije u vezi sa uspostavljanjem, sprovođenjem i razvojem finansijskog upravljanja i kontrole, nisu izvršeni popis i opis poslovnih procesa koji se odvijaju u Opštinskoj upravi, sastavljanje knjige poslovnih procesa, identifikovanje i procjena rizika, definisanje potrebnih kontrolnih aktivnosti i izrada strategije upravljanja rizicima. Takođe, za 2023. godinu nije sačinjen i putem PIFC aplikacije dostavljen godišnji izvještaj o sprovođenju planiranih aktivnosti na uspostavljanju i razvoju sistema finansijskog upravljanja i kontrole, propisan članom 5. Pravilnika o sadržaju izvještaja i načinu izvještavanja o sistemu finansijskog upravljanja i kontrole („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 1/22).

Prema kriterijumima iz člana 19. Zakona o sistemu internih finansijskih kontrola u javnom sektoru Republike Srpske, Opština je obavezna da uspostavi jedinicu interne revizije. Jedinica za internu reviziju je organizaciono predviđena Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Opštinske uprave opštine Pale, ali nije uspostavljena u funkcionalnom smislu, jer sistematizovana radna mjesta rukovodioca Jedinice za internu reviziju i dva interna revizora nisu popunjena.

U skladu sa rješenjima o imenovanju komisija za popis imovine i obaveza sa stanjem na dan 31.12.2023. godine, izvršen je popis imovine i obaveza i evidentiranje rezultata popisa imovine i obaveza Opštinske uprave i nižih budžetskih korisnika (JU Centar za socijalni rad, JU Dječiji centar, JU Kulturno-sportski centar i JU Narodna biblioteka). Revizijskim ispitivanjem provođenja istog utvrđeno je da godišnji popis imovine i obaveza Opštinske uprave nije izvršen u skladu sa članom 4. i 17. stav (8) Pravilnika o načinu i rokovima vršenja popisa i usklađivanja knjigovodstvenog sa stvarnim stanjem imovine i obaveza („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 45/16 i 113/21), jer nije izvršen popis akcija i učešća u kapitalu koje Opština posjeduje u preduzećima i javnim ustanovama čiji je osnivač, primljenih mjenica i garancija za dobro izvršenje ugovora i poslovnih prostora uzetih pod tekući zakup i popisne liste nisu datirane i potpisane od strane odgovornog lica. Takođe, u izvještajima popisnih komisija Opštinske uprave (izuzev u izvještaju Centralne popisne komisije) i nižih budžetskih korisnika nisu navedeni podaci o stručnoj i profesionalnoj kvalifikaciji i radnom angažmanu lica angažovanih na popisu i izvještaji o popisu (izuzev kod JU Dječiji centar) ne sadrži uporedni pregled stvarnog i knjigovodstvenog stanja popisane imovine i obaveza, što nije u skladu sa članom 20. stav (1), tačka 2. i 3. navedenog pravilnika.

Skupština opština nije donijela Program i Odluku o izradi Osnove zaštite, uređenja i korišćenja poljoprivrednog zemljišta kako je definisano članom 9. i 10. Zakona o poljoprivrednom zemljištu („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 93/06, 86/07, 14/10, 5/12, 58/19, 119/21 i 106/22).

Na osnovu gore navedenog, kao i uočenih nepravilnosti koje su obrazložene u većini tačaka ovog izvještaja, uspostavljeni sistem internih kontrola nije funkcionisao na način da je obezbijedio istinito i fer izvještavanje i usklađenost sa važećim zakonima i propisima.

Preporučuje se načelniku Opštine da obezbijedi da se:

- **prijem zaposlenih na određeno vrijeme zbog povećanog obima posla vrši u skladu sa članom 61. stav (1) tačka 2. i članom 77. Zakona o službenicima i namještenicima u organima jedinice lokalne samouprave,**
- **imenuje lice koje će biti odgovorno za operativno sprovođenje aktivnosti koordinacije u vezi sa uspostavljanjem, sprovođenjem i razvojem finansijskog upravljanja i kontrole, u skladu sa članom 14. Zakona o sistemu internih finansijskih kontrola u javnom sektoru Republike Srpske i intenziviraju aktivnosti na uspostavljanju sistema finansijskog upravljanja i kontrole propisane tačkom 22. Uputstva o načinu i postupku uspostavljanja i sprovođenja sistema finansijskog upravljanja i kontrole, u smislu da se izvrši popis i opis poslovnih procesa, sačini knjiga poslovnih procesa, identifikuju i procijene rizici, definišu kontrolne aktivnosti i izradi strategija upravljanja rizicima.**

Preporučuje se načelniku Opštine i direktoru JU Dječiji centar da obezbijede da se ugovori o djelu zaključuju za poslove koji su van djelatnosti poslodavca u skladu sa članom 205. Zakona o radu.

Preporučuje se načelniku Opštine i direktoru JU Centar za socijalni rad, JU Dječiji centar, JU Kulturno-sportski centar i JU Narodna biblioteka da obezbijede da se:

- **plate pripravnika utvrđuju u skladu sa članom 125. Zakona o radu,**
- **postupci i procedure provođenja popisa u Opštinskoj upravi vrše u skladu sa članom 4. i 17. stav (8) Pravilnika o načinu i rokovima vršenja popisa i usklađivanja knjigovodstvenog sa stvarnim stanjem imovine i obaveza i izvještavanje o izvršenom popisu u Opštinskoj upravi i kod nižih budžetskih korisnika vrši u skladu sa članom 20. stav (1) tačka 2. i 3. navedenog pravilnika.**

Preporučuje se direktoru JU Centar za socijalni rad i direktoru JU Dječiji centar da obezbijede da se pojedinačni kolektivni ugovor za zaposlene i pravilnik o platama, naknadama i drugim primanjima zaposlenih usklade sa Posebnim kolektivnim ugovorom za zaposlene u oblasti socijalne zaštite Republike Srpske, odnosno Posebnim kolektivnim ugovorom za zaposlene u oblasti obrazovanja i kulture Republike Srpske, u dijelu koji se odnosi na koeficijente i prava zaposlenih.

Preporučuje se Skupštini opštine da obezbijedi da se:

- **konkursna procedura za izbor i imenovanje članova upravnog odbora i direktora javnih ustanova blagovremeno pokreće i provodi, u skladu sa članom 16. stav (6) i 18. stav (2) Zakona o sistemu javnih službi,**
- **doneše Program i Odluka o izradi Osnove zaštite, uređenja i korišćenja poljoprivrednog zemljišta u skladu sa članom 9. i 10. Zakona o poljoprivrednom zemljištu.**

4. Nabavke

Planom javnih nabavki Opštine i izmjenama i dopunama plana za 2023. godinu planirane su nabavke ukupne vrijednosti 5.667.513 KM bez poreza na dodatu vrijednost, od čega za nabavku radova 4.600.427 KM, usluga 825.204 KM i robe 241.882 KM. Na portalu javnih nabavki nisu objavljene sve izmjene i dopune plana javnih nabavki, što nije u skladu sa članom 17. stav (7) Zakona o javnim nabavkama.

Prema izvještaju o realizaciji javnih nabavki u 2023. godini ugovorene su nabavke u ukupnoj vrijednosti od 3.048.639 KM, a u odnosu na Plan nabavki za 2023. godinu realizovane su nabavke u vrijednosti od 2.398.922 KM putem pet otvorenih postupaka (1.961.599 KM), četiri konkurentska zahtjeva za dostavljanje ponuda (130.690 KM), jednog pregovaračkog postupka bez objave obavještenja (60.669 KM) i 50 direktnih sporazuma (245.964 KM), što čini 42% od ukupno planiranih nabavki. Nabavke se najvećim dijelom odnose na radove na

izgradnji i rekonstrukciji ulica na području Opštine u 2023. godini (1.569.772 KM), radove na pripremi terena za izgradnju vještačke podloge za pomoćni teren (393.067 KM), usluge izgradnje i održavanja mreže javne rasvjete (59.430 KM), udžbenike za učenike osnovnih škola (41.718 KM), lož-ulje (39.061 KM), usluge tekućeg održavanja semafora (25.640 KM), izgradnju distributivne vodovodne mreže MZ Brezovice (24.270 KM). Takođe, završena su tri postupka pokrenuta u 2022. godini (dva otvorena postupka i jedan pregovarački postupak bez objave obavještenja) po osnovu kojih su ugovorene nabavke u vrijednosti od 649.717 KM, a odnose se na radove na izgradnji i rekonstrukciji ulica na području Opštine u 2022. godini (308.606 KM), sanaciju i adaptaciju objekta „Mali dom“ (213.402 KM) i usluge zimskog održavanja lokalnih puteva (127.709 KM).

Revizijom je obuhvaćeno 13 postupaka nabavki ugovorene vrijednosti 1.374.838 KM, odnosno 45% vrijednosti nabavki realizovanih u 2023. godini.

U 2023. godini nije sačinjena i na internet stranici objavljena izjava predstavnika Opštine o postojanju ili nepostojanju sukoba interesa i u tenderskoj dokumentaciji za provedene postupke javnih nabavki nije naveden popis privrednih subjekata u sukobu interesa ili podatak da takvi subjekti ne postoje, što nije u skladu sa članom 52. stav (6. i 7.) Zakona o javnim nabavkama.

Prilikom dodjele ugovora o nabavci radova putem otvorenog postupka „Priprema terena za izgradnju vještačke podloge za pomoćni teren“ izmijenjeni su uslovi iz tenderske dokumentacije kojom je zahtijevana безусловna bankarska garancija za uredno izvršenje posla u iznosu od 10% ugovorene vrijednosti, jer je sa izabranim ponuđačem ugovoreno dostavljanje mjenice sa mjeničnom izjavom u istoj vrijednosti, što nije u skladu sa članom 72. stav (5) Zakona o javnim nabavkama.

Obavještenja o dodjeli ugovora za otvorene postupke „Rekonstrukcija Ulice Isidore Sekulić“ i „Rekonstrukcija dijela puta prema Podvitezu“ nisu objavljena na portalu javnih nabavki u roku od 30 dana od dana njihovog zaključivanja, što nije u skladu sa članom 74. stav (1) Zakona o javnim nabavkama.

Opština nije planirala ni donijela posebne odluke o pokretanju postupaka i nije provela postupke javnih nabavki za nabavljene usluge reprezentacije u iznosu od 31.209 KM i nepredviđene i dodatne radove na rekonstrukciji puta prema pećini Orlovača i asfaltiranju ulica Dobrovoljnih davalaca krvi i Njegoševa, izvršene po zaključenim dodatnim ugovorima sa dobavljačima, u iznosu od 125.904 KM, što nije u skladu sa članom 6., 8., 17. i 28. Zakona o javnim nabavkama. Takođe, planirane nabavke goriva, usluga prevoza ostalih lica, održavanja vozila, fizičkog obezbjeđenja objekta, geodetsko-katastarskih usluga i održavanja lokalnih puteva (na relaciji Poljice-Ciljna kuća i Poljice-Šator) izvršene su u ukupnom iznosu od 196.854 KM bez provođenja zakonom propisanih procedura, što nije u skladu sa članom 6., 18., 25. i 87. Zakona o javnim nabavkama.

Preporučuje se načelniku Opštine da obezbijedi da se planiranje, pokretanje i provođenje javnih nabavki, zaključivanje ugovora, objava izjave o postojanju ili nepostojanju sukoba interesa i obavještenja o dodjeli ugovora vrši u skladu sa članom 6., 8., 17., 18., 25., 28., 52. stav (6. i 7.), 72. stav (5), 74. stav (1) i 87. Zakona o javnim nabavkama.

5. Priprema i donošenje budžeta

Skupština opštine je donijela Odluku o usvajanju budžeta opštine Pale za 2023. godinu i Odluku o izvršenju budžeta opštine Pale za 2023. godinu u iznosu od 19.650.000 KM („Službene novine grada Istočno Sarajevo“ broj 25/22). Procedura pripreme i donošenja budžeta nije izvršena u rokovima propisanim članom 28. stav (1) tačka d), đ), e), ž), i z) Zakona o budžetskom sistemu Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 121/12, 52/14, 103/15, 15/16), jer su Nacrt i Prijedlog budžeta opštine Pale za 2023. godinu dostavljeni Ministarstvu finansija Republike Srpske, radi dobijanja preporuka i saglasnosti,

nakon roka u kome je Skupština opštine bila u obavezi da se izjasni o njima (rok za izjašnjenje o nacrtu budžeta je 15. novembar, a za donošenje odluke o usvajanju budžeta 15. decembar). Kao posljedica navedenog Skupština opštine je 07.12.2022. godine usvojila Nacrt budžeta i 27.12.2022. godine donijela Odluku o usvajanju budžeta opštine Pale za 2023. godinu, što je 12 dana nakon roka utvrđenog budžetskim kalendarom.

Skupština opštine je donijela Odluku o izmjenama i dopunama Odluke o budžetu opštine Pale za 2023. godinu („Službene novine grada Istočno Sarajevo“ broj 19/23), kojom je usvojen rebalansiran budžet u iznosu od 23.274.000 KM. Rebalansom budžeta su planirani poreski prihodi (7.660.000 KM), neporeski prihodi (11.517.100 KM), grantovi (7.100 KM), transferi između različitih jedinica vlasti (708.750 KM), primici za nefinansijsku imovinu (2.286.000 KM), ostali primici (752.050 KM) i neutrošena namjenska sredstva iz ranijeg perioda (343.000 KM). Budžetski rashodi i izdaci su odobreni za rashode za lična primanja (5.406.000 KM), robe i usluge (4.707.550 KM), finansiranje (101.300 KM), subvencije (1.005.000 KM), grantove (1.630.700 KM), doznake na ime socijalne zaštite (1.728.700 KM), finansiranje i transakcije razmjene sa drugim jedinicama vlasti (45.000 KM), sudska rješenja (10.600 KM), transfere između različitih jedinica vlasti (322.200 KM), budžetsku rezervu (250.000 KM), te izdatke za nefinansijsku imovinu (6.788.700 KM), finansijsku imovinu (2.000 KM), otplatu dugova (743.000 KM) i ostale izdatke (533.250 KM).

Nakon usvajanja rebalansa izvršeno je 35 realokacija sredstava u ukupnom iznosu od 981.504 KM.

Preporučuje se načelniku Opštine da obezbijedi da se priprema budžeta vrši u rokovima propisanim članom 28. Zakona o budžetskom sistemu Republike Srpske.

6. Finansijski izvještaji

Opština je sačinila konsolidovane finansijske izvještaje za korisnike budžeta Opštine za 2023. godinu u skladu sa članom 26. Pravilnika o finansijskom izvještavanju budžetskih korisnika („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 15/17 i 17/22) i obrasce konsolidovanih finansijskih izvještaja sa Napomenama dostavila Ministarstvu finansija Republike Srpske.

U toku 2023. godine izvršena je ispravka materijalno značajne greške i korekcija uporednih podataka u koloni „prethodna godina“ u bilansu stanja u skladu sa kriterijima materijalnosti i procedurom ispravke grešaka iz prethodnog perioda definisanim od strane Ministarstva finansija Republike Srpske. Korekcija je izvršena na pozicijama potraživanja za nenaplaćene poreze, doprinose i neporeske prihode i finansijskog rezultata ranijih godina.

Prilikom sačinjavanja konsolidovanih finansijskih izvještaja za 2023. godinu nije izvršena eliminacija osnivačkih uloga u JU Centar za socijalni rad, JU Dječiji centar, JU Kulturno-sportski centar i JU Narodna biblioteka, što nije u skladu sa članom 122. stav (2) Pravilnika o računovodstvu, računovodstvenim politikama i računovodstvenim procjenama za budžetske korisnike („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 115/17 i 118/18). Takođe, u Konsolidovani bilans stanja uključen je ukupan gubitak iznad vrijednosti kapitala KP „Gradske toplane“ a.d. Pale, čime je vrijednost srazmjernog učešća Opštine u neto imovini tog kontrolisanog entiteta iskazana u negativnom iznosu, što nije u skladu sa članom 123. stav (3) Pravilnika o računovodstvu, računovodstvenim politikama i računovodstvenim procjenama za budžetske korisnike (tačke 6.3.1.2. i 6.3.2.2. izvještaja).

Preporučuje se načelniku Opštine da obezbijedi da se prilikom sačinjavanja konsolidovanih finansijskih izvještaja vrše eliminacije osnivačkih uloga i uključivanje srazmjernog dijela učešća u kapitalu kontrolisanih entiteta u skladu sa članom 122. stav (2) i 123. stav (3) Pravilnika o računovodstvu, računovodstvenim politikama i računovodstvenim procjenama za budžetske korisnike.

6.1. Izvještaj o izvršenju budžeta

Izvršenje budžeta Opštine za period 01.01-31.12.2023. godine iskazano je u obrascu Periodični izvještaj o izvršenju budžeta na računovodstvenom fondu 01 (u daljem tekstu: PIB 01) i obrascu Periodični izvještaj o izvršenju po računovodstvenim fondovima (u daljem tekstu: PIF).

U obrascu PIB 01 iskazani su budžetski prihodi i primici u iznosu od 17.650.579 KM, što je 23% niže u odnosu na rebalansom odobreni budžetski okvir, dok su budžetski rashodi i izdaci iskazani u iznosu od 20.491.252 KM, što je 12% niže u odnosu na odobreni okvir. Na poziciji raspodjela suficita iz ranijeg perioda, iskazano je korišćenje neutrošenih namjenskih sredstava iz ranijeg perioda u iznosu od 341.959 KM. Zbog većih budžetskih rashoda i izdataka u odnosu na ostvarene budžetske prihode, primitke i raspodjeljeni suficit ranijeg perioda, iskazana je negativna razlika u finansiranju u iznosu od 2.498.714 KM. Opština nije izvršila usklađivanje budžetskih sredstava i izdataka na nižem nivou, kako je propisano članom 35. Zakona o budžetskom sistemu Republike Srpske.

U obrascu PIF prihodi, primici, rashodi i izdaci (osim prihoda i rashoda obračunskog karaktera) iskazani su na fondovima 01, 03 i 05 i predstavljaju ukupna sredstva i potrošnju na nivou konsolidovanih finansijskih izvještaja Opštine. Ukupni prihodi i primici iskazani su u iznosu od 18.197.409 KM i raspodjela suficita iz ranijeg perioda u iznosu od 341.959 KM, a ukupni rashodi i izdaci iskazani su u iznosu od 20.651.161 KM.

Skupština Opštine je 20.06.2024. godine donijela Odluku o usvajanju Izvještaja o izvršenju budžeta opštine Pale za 2023. godinu.

Preporučuje se načelniku Opštine da obezbijedi da se vrši usklađivanje budžetskih sredstava i budžetskih izdataka na način kako je propisano članom 35. Zakona o budžetskom sistemu Republike Srpske.

6.1.1. Prihodi i primici

Prihodi i primici su iskazani u ukupnom iznosu od 18.197.409 KM, na fondu 01 (17.650.579 KM), fondu 03 (130.246 KM) i fondu 05 (416.584 KM).

6.1.1.1. Prihodi

Prihodi su iskazani u iznosu od 16.697.377 KM, na fondu 01 (16.567.431 KM) i fondu 03 (129.946 KM), a čine ih poreski prihodi (7.983.734 KM), neporeski prihodi (7.818.594 KM), grantovi (143.412 KM) i transferi između različitih jedinica vlasti (751.637 KM).

Poreski prihodi se odnose na indirektne poreze (5.463.235 KM), poreze na lična primanja i prihode od samostalne djelatnosti (1.656.811 KM), poreze na imovinu (797.326 KM) i ostale poreske prihode (66.362 KM).

Neporeski prihodi se odnose na prihode od davanja u zakup objekata (25.256 KM), prihode od zemljišne rente (3.383.107 KM), administrativne naknade i takse (99.480 KM), komunalne takse raspodjeljene od strane Grada (29.036 KM), komunalne takse za zauzimanje i korišćenje gradskog građevinskog zemljišta i javnih površina Opštine (28.359 KM), naknade za uređivanje građevinskog zemljišta (1.838.102 KM), naknade za korišćenje mineralnih sirovina (17.204 KM), naknade za promjenu namjene poljoprivrednog zemljišta (116.409 KM), naknade za šume (1.444.889 KM), naknade za vode (107.423 KM), naknade za korišćenje komunalnih dobara od opšteg interesa (71.349 KM), prihode JU Dječiji centar za usluge boravka djece u vrtiću (522.375 KM) i prihode ostalih budžetskih korisnika od pružanja javnih usluga (22.464 KM), novčane kazne, prihode iz transakcija sa drugim jedinicama vlasti i ostale neporeske prihode (113.141 KM).

Grantovi se odnose na kapitalne grantove iz inostranstva za finansiranje projekta „Dječije igralište Radivoj Korać“ od Fonda za izbegla, raseljena lica i za saradnju sa Srbima u regionu (15.854 KM) i tekući grantovi iz zemlje (127.558 KM), a evidentirani su na fondu 01 (13.467 KM) i fondu 03 (129.945 KM). Grantovi iz zemlje se najvećim dijelom odnose na

grantove za projekat „Lokalnim partnerstvom do zapošljavanja u Palama“ po Ugovoru o implementaciji između Opštine i Međunarodne organizacije rada (107.109 KM), projekat „Poduzmimo akcije za promjene“ po Sporazumu o sufinansiranju između Opštine i organizacije World Vision (6.982 KM) i grant od Ministarstva civilnih poslova BiH za finansiranje književne manifestacije „Dani Duška Trifunovića“ (10.000 KM).

Transferi između različitih jedinica vlasti se najvećim dijelom odnose na transfere od Ministarstva zdravlja i socijalne zaštite Republike Srpske prema JU Centar za socijalni rad (665.938 KM) za realizaciju prava i programa iz Zakona o socijalnoj zaštiti („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 37/12, 90/16, 94/19, 42/20 i 36/22), Agencije za agrarna plaćanja za novčane podsticaje za razvoj ruralne infrastrukture (50.000 KM), Ministarstva prosvjete i kulture Republike Srpske (10.590 KM), Agencije za bezbjednost saobraćaja (6.903 KM) i Grada (16.190 KM).

6.1.1.2. Primici

Primici su iskazani u iznosu od 1.500.032 KM, na fondu 01 (1.083.148 KM), fondu 02 (300 KM) i fondu 03 (416.584 KM), a odnose se na primitke za nefinansijsku imovinu (861.946 KM), primitke od zaduživanja (416.584 KM), te ostale primitke po osnovu primljenih depozita i kaucija (76.383 KM), avansa (63.924 KM) i refundacija naknada plata isplaćenih zaposlenima za vrijeme bolovanja i roditeljskog odsustva (81.195 KM).

Primici za nefinansijsku imovinu ostvareni su po osnovu prodaje građevinskog zemljišta neposrednom pogodbom ili putem licitacije (856.096 KM) i službenog putničkog vozila (5.850 KM), na osnovu odluka Skupštine opštine.

Primici za nefinansijsku imovinu su iskazani u većem iznosu za 142.000 KM, kao i imputirni izdaci za zatvorene avanse, jer su iskazani za uplate izvršene od strane kupaca u 2020. i 2022. godini po zaključenim ugovorima o prodaji zemljišta. Uplate kupaca su u ranijim godinama evidentirane kao primitak i obaveze po osnovu avansa, iako su kupci uplatom stekli pravo upisa posjeda na predmetnoj parceli. U 2023. godini obaveze po osnovu avansa su zatvorene evidentiranjem primitaka od nefinansijske imovine i imputiranih izdataka za zatvorene avanse, što nije u skladu sa načelom nastanka poslovnog događaja kako je propisano članom 110. stav (3. i 4.) Pravilnika o računovodstvu, računovodstvenim politikama i računovodstvenim procjenama za budžetske korisnike.

Primici od zaduživanja su evidentirani na fondu 05 i odnose se na kreditna sredstva primljena od entiteta za nastavak realizacije projekta „Smanjenje gubitka vode i revitalizacija i dogradnja vodovodnog i kanalizacionog sistema Pale – Jahorina“, po Ugovoru o prenosu kreditnih sredstava Evropske investicione banke (u daljem tekstu: EIB) koji je Opština zaključila sa Vladom Republike Srpske – Ministarstvom finansija Republike Srpske 29.03.2013. godine.

Preporučuje se načelniku Opštine da obezbijedi da se primici od nefinansijske imovine evidentiraju u periodu kome pripadaju prema načelu nastanka poslovnog događaja, u skladu sa članom 110. stav (3. i 4.) Pravilnika o računovodstvu, računovodstvenim politikama i računovodstvenim procjenama za budžetske korisnike.

6.1.2. Rashodi i izdaci

Rashodi i izdaci su iskazani u ukupnom iznosu od 20.651.161 KM, na fondu 01 (20.491.252 KM) i fondu 03 (159.909 KM).

6.1.2.1. Rashodi

Rashodi su iskazani u iznosu od 14.459.766 KM, na fondu 01 (14.299.964 KM) i fondu 03 (159.802 KM), a odnose se na rashode po osnovu ličnih primanja zaposlenih (5.323.690 KM), korišćenja robe i usluga (3.985.051 KM), finansiranja (150.634 KM), sudskih rješenja

(33.468 KM), subvencija (1.087.100 KM), grantova (1.906.402 KM), doznaka na ime socijalne zaštite (1.698.549 KM) i transfera između različitih jedinica vlasti (274.872 KM).

Rashodi za lična primanja zaposlenih se odnose na rashode za bruto plate zaposlenih (4.361.607 KM), bruto naknade troškova i ostalih ličnih primanja zaposlenih po osnovu rada (803.592 KM), naknade plata zaposlenih za vrijeme bolovanja, roditeljskog odsustva i ostalih naknada plata (58.602 KM), otpremnine i jednokratne pomoći (99.889 KM).

Bruto naknade troškova i ostalih ličnih primanja zaposlenih po osnovu rada odnose se na rashode za naknade za prevoz (72.197 KM), topli obrok (308.722 KM), regres (123.979 KM), jubilarne i ostale nagrade (9.324 KM), dnevnice za službena putovanja (8.060 KM) i porez i doprinose na obračunate naknade troškova i ostalih ličnih primanja zaposlenih (281.310 KM).

Otpremnine i jednokratne pomoći odnose se na rashode za otpremnine (40.236 KM) i novčane pomoći prilikom rođenja djeteta, smrti člana uže porodice, teže bolesti i ostale jednokratne pomoći (59.653 KM).

Rashodi po osnovu korišćenja robe i usluga se odnose na rashode za zakup (11.871 KM), utrošak energije (268.103 KM), komunalne usluge (39.352 KM), komunikacione usluge (82.601 KM), usluge prevoza i premještaja (48.337 KM), režijski materijal (61.129 KM), materijal za posebne namjene (97.691 KM), tekuće održavanje zgrada (14.437 KM), objekata drumskog saobraćaja (192.510 KM), mreže javne rasvjete na području Opštine i ostalih objekata (100.485 KM), prevoznih sredstava, opreme i ostalo tekuće održavanje (43.188 KM), rashode za utrošak goriva (50.037 KM) i putovanje i smještaj (12.066 KM), usluge finansijskog posredovanja (9.785 KM), osiguranja (13.666 KM), informisanja i medija (72.102 KM), geodetsko-katastarske usluge (28.799 KM), usluge advokata, notara, vještaka, procjenitelja i revizijske usluge (11.616 KM), kompjuterske usluge (16.719 KM), usluge sistematskog pregleda zaposlenih, ispitivanja kvaliteta zraka i ostale stručne usluge (43.787 KM), usluge održavanja javnih površina i zaštite životne sredine (1.165.263 KM) i ostale neklasifikovane rashode (1.601.507 KM).

Rashodi za usluge održavanja javnih površina i zaštite životne sredine se odnose na rashode za usluge održavanja zelenih površina (369.994 KM), zimske službe (279.143 KM), čišćenja javnih površina (57.892 KM), električne rasvjete na javnim površinama (438.270 KM), uređenja prostora i ostale usluge održavanja javnih površina (19.964 KM). Skupština opštine je usvojila Program zajedničke komunalne potrošnje, zimskog održavanja ulica i puteva, sanacije oštećenih asfaltnih saobraćajnica i pranja saobraćajnica i radova po posebnom nalogu na području opštine Pale u 2023. godini („Službene novine grada Istočno Sarajevo” broj 19/22), a obavljanje poslova zajedničke komunalne potrošnje povjereno je JP „Komunalno“ a.d. Pale putem zaključenog ugovora.

Ostali neklasifikovani rashodi se odnose na rashode za stručno usavršavanje zaposlenih (11.286 KM), bruto naknade volonterima angažovanim u JU Kulturno-sportski centar (14.478 KM), bruto naknade članovima upravnih odbora (4.165 KM), bruto naknade članovima komisija i radnih grupa - stalnih i povremenih radnih tijela Skupštine opštine, Opštinske izborne komisije, komisija za vršenje tehničkog pregleda objekata, tima za koordinaciju i praćenje realizacije projekta modernizacije sistema centralnog grijanja Opštine i komisija JU Centar za socijalni rad (125.589 KM), bruto naknade skupštinskim odbornicima obračunate u skladu sa Odlukom o utvrđivanju visine odborničkog dodatka u neto iznosu od 450 KM mjesečno (206.669 KM), bruto naknade po zaključenim ugovorima za rad van radnog odnosa (137.555 KM), rashode za organizaciju prijema i manifestacija (95.111 KM), kupovinu promotivnih poklona (29.998 KM) i troškove reprezentacije (71.277 KM), poreze, doprinose i neporeske naknade na teret poslodavca (43.253 KM), članarine i rashode za izradu medalja i plaketa (8.915 KM) i ostale nepomenute rashode (853.211 KM).

Ostali nepomenuti rashodi najvećim dijelom se odnose na sredstva odobrena Odlukom Skupštine opštine KP „Gradske toplane“ a.d. Pale za pokriće gubitka iz prethodnih godina (750.000 KM) i usluge fizičkog obezbjeđenja objekta „Famos“ u 2023. godini (64.631 KM).

Rashodi finansiranja se odnose na rashode po osnovu kamata na primljene zajmove u zemlji od banaka (94.266 KM), rashode finansiranja između jedinica vlasti po kreditu primljenom od entiteta (49.155 KM) i zatezne kamate (7.213 KM).

Subvencije su evidentirane na fondu 01 (1.063.184 KM) i fondu 03 (23.916 KM), a odnose se na subvencije javnim nefinansijskim subjektima KP „Gradske toplane“ a.d. Pale (655.000 KM) i „Pale-stan“ a.d. Pale (174.000 KM), subvencije nefinansijskim subjektima u oblasti poljoprivrede za podsticaje proizvođačima mlijeka u iznosu od 0,10 KM/l proizvedenog i otkupljenog mlijeka (23.871 KM) i Udruženju pčelara „Pale“ za subvencionisanje nabavke invertnog šećera za prihranu pčela (6.927 KM), subvencije nefinansijskim subjektima u oblasti saobraćaja (73.636 KM), od čega najveći dio Autobuskoj stanici „Stanišić“ Pale i „Centrotrans“ a.d. Istočno Sarajevo za prevoz đaka osnovne škole u Mokrom, subvencije troškova boravka djece u dvije privatne predškolske ustanove u fiksnom mjesečnom iznosu od 50 KM po djetetu (106.250 KM), subvencije zakupcima na Gradskoj pijaci Pale-Connect people d.o.o. (23.500 KM) i subvencije novoosnovanim privrednim subjektima u okviru projekta „Lokalnim partnerstvom do zapošljavanja u Palama“ (23.916 KM).

Subvencije su iskazane u većem iznosu za 30.000 KM, a u manjem iznosu su iskazani grantovi, jer sredstva odobrena za „Pale-stan“ a.d. Pale na ime podrške projekta „Rekonstrukcija krova sa krovnim pokrivačima od azbest-cementnih ploča na stambenim zgradama u opštini Pale“ nisu klasifikovana u skladu sa članom 95. stav (1. i 3.) Pravilnika o budžetskim klasifikacijama, sadržini računa i primjeni kontnog plana za budžetske korisnike.

Grantovi su evidentirani na fondu 01 (1.841.702 KM) i fondu 03 (64.700 KM), a odnose se na tekuće grantove neprofitnim subjektima u zemlji (1.041.703 KM), ostale tekuće grantove u zemlji (481.571 KM) i kapitalne grantove u zemlji (383.128 KM), od čega je 178.238 KM odobreno zaključcima načelnika Opštine iz budžetske rezerve.

Tekući grantovi neprofitnim subjektima u zemlji odnose se na tekuće grantove političkim organizacijama i udruženjima (15.000 KM), humanitarnim organizacijama i udruženjima (50.681 KM), sportskim i omladinskim organizacijama i udruženjima (701.986 KM), etničkim i vjerskim organizacijama i udruženjima (44.500 KM), organizacijama i udruženjima za afirmaciju prava boraca i osoba sa invaliditetom (127.632 KM), organizacijama i udruženjima u oblasti obrazovanja, nauke i kulture (47.350 KM) i ostalim neprofitnim subjektima u zemlji (54.554 KM).

Dio grantova sportskim organizacijama i udruženjima (268.586 KM) dodijeljen je sa pozicije odobrene budžetom bez raspisanog javnog poziva, što nije u skladu sa članom 8. Pravilnika o kategorizaciji sportova i načinu raspodjele sredstava za sport i fizičku kulturu u opštini Pale.

Ostali tekući grantovi u zemlji se najvećim dijelom odnose na sredstva dodijeljena JZU Dom zdravlja sa zasebne pozicije odobrene budžetom (120.000 KM), grantove KP „Gradske toplane“ Pale za zakup zemljišta za odlaganje energenta (35.000 KM), JP Gradska radio-televizija d.o.o. Istočno Sarajevo i drugim elektronskim medijima (111.500 KM) odobrene zaključkom načelnika Opštine i grantove pojedincima (203.554 KM) odobrene zaključkom načelnika po podnesenim pojedinačnim zahtjevima fizičkih lica na osnovu Pravilnika o uslovima i načinu dodjele novčane pomoći pojedincima.

Kapitalni grantovi se najvećim dijelom odnose na sredstva dodijeljena sa zasebnih pozicija odobrenih budžetom Srpskoj pravoslavnoj crkvenoj opštini Paljanskoj za dovršetak izgradnje Sabornog hrama Sabora Svetog arhangela Gavrila u Palama (200.000 KM) i „Pale-stan“ a.d. Pale za realizaciju projekta „Rekonstrukcija krova sa krovnim pokrivačem od azbest-cementnih ploča na stambenim zgradama u opštini Pale“ (35.568 KM), grant Udruženju za pomoć djeci i omladini sa posebnim potrebama „Sunce“ Pale u okviru projekta „Lokalnim partnerstvom do zapošljavanja u Palama“ (64.700 KM), te grantove crkvama i vjerskim zajednicama (57.930 KM) i fizičkim licima (18.930 KM) odobrene zaključcima načelnika Opštine po podnesenim pojedinačnim molbama za finansijsku pomoć.

Opština nije internim aktom utvrdila postupke i kriterijume za dodjelu tekućih i kapitalnih grantova humanitarnim organizacijama i udruženjima, etničkim i vjerskim organizacijama i udruženjima, organizacijama i udruženjima u oblasti obrazovanja, nauke i kulture i ostalim neprofitnim subjektima u zemlji, kao i za dodjelu grantova nefinansijskim (profitnim) subjektima u zemlji. Zaključcima načelnika Opštine, na osnovu pojedinačno podnesenih zahtjeva subjekata, sa zbirnih pozicija odobrenih budžetom za ove najmanje dodijeljeni su grantovi u iznosu od 367.488 KM.

Korisnici sredstava granta nisu dostavljali izvještaje o namjenskom utrošku sredstava, što nije u skladu sa tačkom I i XIX Odluke o izvršenju budžeta opštine Pale za 2023. godinu, kojom je definisano da se Odluka odnosi na budžetske korisnike i primaocce grantova koji se u cjelosti ili djelimično finansiraju iz budžeta i da su korisnici budžetskih sredstava dužni tromjesečno dostavljati izvještaje o utrošku sredstava na osnovu vjerodostojnih dokumenata kojima raspolažu.

Doznake na ime socijalne zaštite odnose se na tekuće doznake korisnicima prava iz Zakona o socijalnoj zaštiti (za stalnu novčanu pomoć, dodatak za pomoć i njegu drugog lica, podršku u izjednačavanju mogućnosti djece i omladine sa smetnjama u razvoju, smještaj u ustanove, zbrinjavanje u hraniteljsku porodicu, jednokratne novčane pomoći i ličnu invalidninu) koje je odobrila i isplatila JU Centar za socijalni rad (1.246.129 KM), tekuće pomoći porodicama palih boraca, ratnih vojnih invalida i civilnih žrtava rata (89.970 KM), tekuće pomoći učenicima i studentima po osnovu nabavke udžbenika za učenike osnovnih škola, dodijeljenih stipendija studentima i učenicima srednjih škola po provedenom javnom konkursu, stipendija učenicima prvih razreda deficitarnih zanimanja i nagrada (138.071 KM), tekuće pomoći prilikom rođenja djetata, za sufinansiranje troškova procedure asistiranje reprodukcije (vantjelesne oplodnje) i porodicama sa četvoro i više djece, dodijeljene na osnovu Pravilnika o raspodjeli sredstava za podršku pronatalitetnoj politici opštine Pale (134.195 KM), sredstva dodijeljena poljoprivrednim proizvođačima na osnovu provedenog javnog konkursa u skladu sa Programom podsticaja razvoja poljoprivrede u Opštini Pale za 2023. godinu (64.873 KM) i ostale doznake (25.311 KM).

Doznake na ime socijalne zaštite koje se isplaćuju iz budžeta opštine iskazane su u većem iznosu za 64.873 KM, a u manjem iznosu su iskazane subvencije, jer sredstva odobrena poljoprivrednim proizvođačima po Programu podsticaja razvoja poljoprivrede u opštini Pale za 2023. godinu nisu klasifikovana u skladu sa članom 94. stav (1. i 5.) Pravilnika o budžetskim klasifikacijama, sadržini računa i primjeni kontnog plana za budžetske korisnike.

Transferi između različitih jedinica vlasti se najvećim dijelom odnose na transfere Gradu za finansiranje materijalnih troškova i bruto plata zaposlenih u Turističko-informativnom centru u Opštini (152.120 KM) i nabavku kombinovane građevinske mašine za potrebe JP „Komunalno“ a.d. Pale (16.000 KM), transfer Srednjoškolskom centru Pale po projektu „Lokalnim partnerstvom do zapošljavanja u Palama“ (40.000 KM) i transfere osnovnim školama na području Opštine za realizaciju projekata i sufinansiranje plata pripravnika.

Preporučuje se načelniku Opštine da obezbijedi da se:

- **klasifikacija subvencija i grantova vrši u skladu sa članom 94. stav (1. i 5.) i 95. stav (1. i 3.) Pravilnika o budžetskim klasifikacijama, sadržini računa i primjeni kontnog plana za budžetske korisnike,**
- **raspodjela grantova sportskim organizacijama i udruženjima vrši na osnovu provedenog javnog poziva u skladu sa članom 8. Pravilnika o kategorizaciji sportova i načinu raspodjele sredstava za sport i fizičku kulturu u opštini Pale, internim aktom definišu postupci i kriterijumi za dodjelu grantova neprofitnim i nefinansijskim subjektima u zemlji i dostavljaju izvještaji korisnika granta o utrošku primljenih sredstava u skladu sa Odlukom o izvršenju budžeta opštine Pale za fiskalnu godinu.**

6.1.2.2. Izdaci

Izdaci su iskazani u iznosu od 6.191.395 KM, na fondu 01 (6.191.288 KM) i fondu 03 (107 KM), a odnose se na izdatke za nefinansijsku imovinu (4.798.022 KM), finansijsku imovinu (2.000 KM), otplatu dugova (742.540 KM) i ostale izdatke (648.833 KM).

Izdaci za nefinansijsku imovinu se odnose na izdatke za izgradnju i pribavljanje zgrada i objekata (1.616.199 KM), investiciono održavanje, rekonstrukciju i adaptaciju zgrada i objekata (2.366.187 KM), nabavku postrojenja i opreme (86.143 KM), investicionu imovinu (13.920 KM), nematerijalnu proizvedenu imovinu (7.020 KM), pribavljanje zemljišta (686.296 KM), zalihe materijala, robe i sitnog inventara (9.967 KM), nefinansijsku imovinu iz transakcija između jedinica vlasti (12.290 KM).

Izdaci za izgradnju i pribavljanje zgrada i objekata se najvećim dijelom odnose na pripremu terena za izgradnju vještačke podloge pomoćnog fudbalskog terena (476.201 KM), izgradnju toplovoda za potrebe izmještanja Toplane u Palama - završetak druge faze (263.387 KM), vanjsko uređenje oko objekta MZ Mokro (96.834 KM) i ulaganje u neopremljeno građevinsko zemljište po ugovorima zaključenim sa investitorima na osnovu člana 78. Zakona o uređenju prostora i građenju (515.634 KM).

Izdaci za investiciono održavanje, rekonstrukciju i adaptaciju zgrada i objekata se najvećim dijelom odnose na realizovane projekte asfaltiranja i rekonstrukcije ulica i puteva na području opštine Pale (1.211.373 KM) i sanaciju i adaptaciju objekta "Mali dom" (245.026 KM).

Izdaci za pribavljanje zemljišta odnose se na kupovinu zemljišta po odlukama Skupštine opštine, od čega u svrhu izgradnje javnih saobraćajnica - ulica i pješačkih staza u obuhvatu Regulacionog plana „Pale-Centar“ (248.880 KM), izgradnje javnog puta u naselju Prača - dio naseljenog mjesta Vrhprača (36.120 KM), proširenja gradskog groblja (269.675 KM) i groblja u naselju Prača (32.329 KM), te za potrebe izgradnje pristupnog puta i vodovodne infrastrukture na Rječici (89.292 KM).

Na kraju obračunskog perioda, u skladu sa članom 96. stav (5. i 7.) Pravilnika o računovodstvu, računovodstvenim politikama i računovodstvenim procjenama za budžetske korisnike, na stavkama planiranim u budžetu za nabavke i ulaganja u nefinansijsku imovinu izvršena je rezervacija raspoloživih sredstava u iznosu od 823.911 KM. Najveći dio sredstava rezervisan je za rekonstrukciju dijela puta prema Podvitezu (504.372 KM).

Izdaci za otplatu dugova su iskazani po osnovu otplate glavnice primljenih zajmova od banaka (694.762 KM) i otplatu glavnice zajma primljenog od entiteta (47.778 KM), što je dodatno obrazloženo u tački 6.3.2.1. izvještaja.

Ostali izdaci se najvećim dijelom odnose na izdatke za povrat kaucija uplaćenih za učešće na licitacijama (18.866 KM), date avanse u tekućoj godini (91.365 KM), imputirane izdatke po osnovu zatvorenih avansa i kaucija primljenih u ranijim godinama (454.995 KM) i naknade plata za vrijeme roditeljskog odsustva i bolovanja koje se refundiraju od fondova obaveznog socijalnog osiguranja (80.085 KM).

Imputirani izdaci po osnovu zatvorenih avansa primljenih u ranijim godinama iskazani su u većem iznosu za 142.000 KM (tačka. 6.1.1.2. izvještaja).

6.1.3. Budžetski suficit/deficit

U obrascu PIB 01 iskazan je budžetski deficit za fond 01 u iznosu od 1.668.609 KM. Ukupan deficit po svim fondovima (01 i 03) iskazan je u obrascu PIF u iznosu od 1.698.465 KM. Neto izdaci za nefinansijsku imovinu su iskazani na fondu 01 u negativnom iznosu od 3.936.076 KM.

Revizijom je utvrđeno da je deficit za 2023. godinu iskazan u manjem iznosu za 142.000 KM, jer primici za nefinansijsku imovinu nisu iskazani u periodu kome pripadaju (tačka 6.1.1.2. izvještaja).

6.1.4. Neto finansiranje

U obrascu PIB 01 iskazano je neto finansiranje za fond 01 u negativnom iznosu od 830.105 KM. Ukupno neto finansiranje po svim računovodstvenim fondovima (01, 03 i 05) iskazano je obrascu PIF u negativnom iznosu od 413.328 KM i predstavlja zbir primitaka od zaduživanja (416.584 KM), ostalih primitaka (221.502 KM) i raspodjele suficita po osnovu neutrošenih namjenskih sredstava iz ranijeg perioda (341.959 KM) umanjen za izdatke za finansijsku imovinu (2.000 KM), otplatu dugova (742.540 KM) i ostale izdatke (648.833 KM).

Revizijom je utvrđeno da je neto finansiranje za 2023. godinu iskazano u većem negativnom iznosu za 142.000 KM (tačke 6.1.1.2. i 6.1.2.2. izvještaja).

6.1.5. Razlika u finansiranju

U obrascu PIB 01 iskazana je razlika u finansiranju za fond 01 u negativnom iznosu od 2.498.714 KM. Ukupna razlika u finansiranju po svim računovodstvenim fondovima (01, 03 i 05) iskazana je u obrascu PIF u negativnom iznosu od 2.111.793 KM i predstavlja razliku između ukupnih prihoda, primitaka i raspodjeljenog suficita iz ranijeg perioda (18.539.368) i ukupnih rashoda i izdataka (20.651.161 KM).

6.1.6. Izvještaj o izvršenju po računovodstvenim fondovima

U obrascu PIF iskazani su prihodi i primici u ukupnom iznosu od 18.197.409 KM, na fondu 01 (17.650.579 KM), fondu 03 (130.246 KM) i fondu 05 (416.584 KM), a rashodi i izdaci su iskazani u ukupnom iznosu od 20.651.161 KM i to na fondu 01 (20.491.252 KM) i fondu 03 (159.909 KM).

Na *fondu 03* su iskazani prihodi po osnovu grantova iz inostranstva (15.854 KM) i grantova iz zemlje (114.092 KM), što je obrazloženo u tački 6.1.1.1. izvještaja i ostali primici po osnovu avansa (300 KM). Rashodi su iskazani po osnovu realizacije projekta „Lokalnim partnerstvom do zapošljavanja u Palama“ (142.936 KM), po osnovu nabavke i sadnje drveća iz granta organizacije World Vision (6.973 KM) i realizacije projekta JU Narodna biblioteka iz sredstava granta Ministarstva civilnih poslova BiH (10.000 KM). Razlika u finansiranju na fondu 03 iskazana je u negativnom iznosu od 29.663 KM.

Na *fondu 05* su iskazani primici od zaduživanja kod drugih jedinica vlasti (416.584 KM), što je obrazloženo u tački 6.1.1.2. izvještaja. Nije bilo poslovnih promjena koje bi zahtijevale evidentiranje rashoda i izdataka na fondu 05, te je iskazana pozitivna razlika u finansiranju u iznosu od 416.584 KM.

6.2. Bilans uspjeha

Prihode i rashode iskazane u Konsolidovanom bilansu uspjeha čine budžetski prihodi i rashodi koji su iskazani u izvještajima o izvršenju budžeta (PIB 01 i PIF) i prihodi i rashodi obračunskog karaktera.

6.2.1. Prihodi

Prihodi su iskazani u iznosu od 94.373.926 KM, a odnose se na poreske i neporeske prihode, grantove i transfere između različitih jedinica vlasti u iznosu od 16.697.377 KM (obrazloženi u tački 6.1.1.1. izvještaja) i prihode obračunskog karaktera.

6.2.1.1. Prihodi obračunskog karaktera

Prihodi obračunskog karaktera su iskazani u iznosu od 77.676.549 KM, a odnose se na prihode od usklađivanja vrijednosti imovine (285.501 KM), dobitke od prodaje imovine (326.369 KM), pomoći u naturi (45.184 KM), ostale prihode obračunskog karaktera (79.035.397 KM), prihode obračunskog karaktera po osnovu odnosa sa drugim jedinicama vlasti (473.585 KM) i prihode obračunskog karaktera evidentirane po osnovu poreskih i drugih fiskalnih propisa u negativnom iznosu od 2.489.487 KM.

Prihodi od usklađivanja vrijednosti imovine iskazani su po osnovu nastalih promjena na spornim potraživanjima za poreske prihode (214.283 KM) po Izvještaju Poreske uprave Republike Srpske iz Jedinstvene evidencije o prijavljenim i uplaćenim porezima za period 01.01-31.12.2023. godine (u daljem tekstu: Izvještaj Poreske uprave), naplaćenih spornih potraživanja za naknadu troškova uređenja gradskog građevinskog zemljišta i rente (28.275 KM) i povećanja vrijednosti zemljišne parcele namijenjene prodaji, označene kao k.č. 1618/629, usljed promjene stambeno-poslovne zone u koju je parcela razvrstana (41.144 KM). Vrijednost stalne imovine namijenjene prodaji utvrđuje se po knjigovodstvenoj vrijednosti ili fer vrijednosti umanjenoj za procijenjene troškove prodaje, zavisno od toga koja je niža, te priznavanje prihoda zbog povećanja fer vrijednosti iznad knjigovodstvene vrijednosti stalne imovine klasifikovane za prodaju nije u skladu sa članom 45. stav (1. i 6.) Pravilnika o računovodstvu, računovodstvenim politikama i računovodstvenim procjenama za budžetske korisnike. Zbog prethodno navedenog obračunski prihodi od usklađivanja imovine su iskazani u većem iznosu za 41.144 KM, a budući da je zemljišna parcela prodana u toku godine, u manjem iznosu su iskazani dobiti od prodaje imovine.

Dobici od prodaje imovine iskazani su po osnovu razlike između više prodajne cijene i niže knjigovodstvene vrijednosti prodatog motornog vozila (5.850 KM) i zemljišta (320.519 KM).

Pomoći u naturi su iskazane po osnovu doniranih knjiga JU Narodna biblioteka (1.144 KM) i ulaganja investitora u opremanje građevinskog zemljišta (44.040 KM). Pomoći u naturi su iskazane u većem iznosu za 44.040 KM (tačka 6.3.1.2. izvještaja).

Ostali prihodi obračunskog karaktera iskazani su po osnovu vanrednih događaja (78.937.809 KM), transakcija razmjene u zemlji (6.837 KM), potraživanja Opštinske uprave i nižih budžetskih korisnika od JU Zavod za zapošljavanje Republike Srpske po projektu „Program podrške zapošljavanju mladih sa VSS u statusu pripravnika u 2022. godini“ (76.249 KM), potraživanja JU Narodna biblioteka od Ministarstva civilnih poslova BiH za odobrena grant sredstva (10.000 KM) i ostalih prihoda obračunskog karaktera (4.502 KM).

Prihodi po osnovu vanrednih događaja su najvećim dijelom evidentirani po osnovu izvršenog usaglašavanja knjigovodstvene evidencije zemljišta u svojini Opštine sa podacima Republičke uprave za geodetske i imovinsko pravne poslove (u daljem tekstu: RUGIPP), a u vezi nastalih promjena u katastarskoj evidenciji po provedenim postupcima izlaganja na javni uvid podataka o nepokretnostima i utvrđivanja prava na nepokretnostima na području Opštine. Provedenim postupcima pretvaranja prava korištenja/raspolaganja u pravo svojine i utvrđivanja prava svojine na zemljištu pravnih lica koja su ugašena i bez pravnog sljedbenika, Opština je stekla pravo svojine na novim zemljišnim površinama. Pored navedenog, uspostavom katastarsa nepokretnosti pojedini listovi nepokretnosti i posjedovni listovi su stavljani van snage, parcele po starom premjeru su brisane iz evidencije, a formirane su parcele po novom premjeru i sa novim katastarskim oznakama. Opština je u svojim poslovnim knjigama uknjižila katastarske čestice gradskog građevinskog i poljoprivrednog zemljišta po novom premjeru u ukupnom iznosu od 113.666.849 KM, a isknjižila katastarske čestice po starom premjeru u vrijednosti od 34.741.808 KM (vrijednost parcela je utvrđena na način obrazložen u tački 6.3.1.2.). Neto vrijednost nastalih promjena vezanih za zemljište evidentirana je kao obračunski prihod po osnovu vanrednih događaja (78.925.041 KM).

Revizijom je utvrđeno da su obračunski prihodi po osnovu vanrednih događaja precijenjeni najmanje za 7.597.728 KM, a za isti iznos su potcijenjene revalorizacione rezerve, jer povećanje tržišne vrijednosti zemljišta usljed promjene stambeno-poslovne zone u koju je razvrstano po novom premjeru parcela, nije evidentirano u skladu sa članom 33. stav (6) Pravilnika o računovodstvu, računovodstvenim politikama i računovodstvenim procjenama za budžetske korisnike i zahtjevima MRS-JS 17- Nekretnine, postrojenja i oprema (paragraf 44 i 54). Naime, u parcelu označenu kao k.č. 317/16 novog premjera k.o. Jahorina, koja je razvrstana u prvu stambeno-poslovnu zonu i vrednovana po cijeni od 300 KM po 1m² površine, uključen je dio parcele k.č. 1618/633 starog premjera k.o. Prača Gornja u površini od 25.668 m², koja je prethodno bila razvrstana u ostalo neizgrađeno gradsko zemljište vrednovano u poslovnim knjigama Opštine po cijeni od 4 KM po 1m² površine.

Prihodi obračunskog karaktera evidentirani po osnovu poreskih i drugih fiskalnih propisa iskazani su najvećim dijelom po osnovu nastalih promjena na potraživanjima za rentu, naknadu za gradsko građevinsko zemljište i naknadu za šume.

Prihodi obračunskog karaktera po osnovu odnosa sa drugim jedinicama vlasti najvećim dijelom su iskazani po osnovu prenesene imovine od entiteta u svojini Opštine, kroz projekat "Izgradnja vodovodnog sistema u naselju Brezovice u opštini Pale" (444.648 KM).

Preporučuje se načelniku Opštine da obezbijedi da se:

- **vrijednost imovine i prihodi od usklađivanja vrijednosti stalne imovine namijenjene prodaji priznaju u skladu sa članom 45. stav (1. i 6.) Pravilnika o računovodstvu, računovodstvenim politikama i računovodstvenim procjenama za budžetske korisnike,**
- **povećanje vrijednosti zemljišta nakon početnog priznavanja evidentira u skladu sa članom 33. stav (6) Pravilnika o računovodstvu, računovodstvenim politikama i računovodstvenim procjenama za budžetske korisnike.**

6.2.2. Rashodi

Rashodi su iskazani u iznosu od 18.899.932 KM, a odnose se na tekuće rashode i transfere između različitih jedinica vlasti u iznosu od 14.459.766 KM (obrazloženi u tački 6.1.2. izvještaja) i rashode obračunskog karaktera.

6.2.2.1. Rashodi obračunskog karaktera

Rashodi obračunskog karaktera iskazani su u iznosu od 4.440.166 KM, a najvećim dijelom se odnose na nabavnu vrijednost zaliha sitnog inventara, auto-guma, odjeće i obuće izdatih u upotrebu (9.967 KM), rashode po osnovu amortizacije građevinskih objekata, opreme, investicione i nematerijalne imovine (2.830.955 KM), rashode obračunskog karaktera po osnovu odnosa sa drugim jedinicama vlasti iskazane za vrijednost prenesenog zemljište Univerzitetu u Istočnom Sarajevu radi izgradnje objekta za potrebe Fakulteta fizičkog vaspitanja, po Ugovoru o prenosu prava svojine na nepokretnosti bez naknade od 15.02.2023. godine zaključenom na osnovu Odluke Skupštine opštine o utvrđivanju posebnog interesa za otuđenje zemljišta u svojini Opštine od 18.08.2020. godine i 02.06.2021. godine (133.280 KM) i rashode od usklađivanja vrijednosti imovine (1.460.706 KM).

Rashodi od usklađivanja vrijednosti imovine su najvećim dijelom iskazani po osnovu korekcije vrijednosti nenaplativih poreskih potraživanja (prenos na sporna potraživanja) po Izvještaju Poreske uprave (99.632 KM), korekcije vrijednosti kratkoročnih potraživanja za naknade i takse (653.400 KM) i potraživanja za naknade i takse za koje je produžen rok plaćanja, a dospijevaju na naplatu u roku do godinu dana (705.361 KM).

Klasifikacija i korekcija vrijednosti nenaplativih potraživanja za naknade i takse nije vršena pravovremeno, po isteku 12 mjeseci od datuma dospjeća, kako je propisano članom 73. stav (2) Pravilnika o računovodstvu, računovodstvenim politikama i računovodstvenim procjenama za budžetske korisnike. U 2023. godini je izvršena klasifikacija na sporna potraživanja i korekcija vrijednosti spornih potraživanja za naknade i takse koja su dospjela u 2021. godini u iznosu od 650.000 KM i potraživanja koja su dospjela u 2023. godini u iznosu od 156.259 KM, a nije izvršena klasifikacija i korekcija nenaplaćenih potraživanja koja su dospjela u 2022. godini u iznosu od 300.000 KM. Zbog navedenog su rashodi od usklađivanja vrijednosti imovine u 2023. godini precijenjeni za 506.259 KM, dospjela potraživanja za naknade i takse za koje je produžen rok plaćanja za 143.741 KM i finansijski rezultat ranijih godina za 650.000 KM, a potcijenjena su sporna potraživanja i korekcija potraživanja za neporeske prihode za 143.741 KM i finansijski rezultat tekuće godine za 506.259 KM.

Preporučuje se načelniku Opštine da obezbijedi da se korekcija vrijednosti nenaplaćenih potraživanja i evidentiranje obračunskih rashoda po tom osnovu vrši

po isteku 12 mjeseci od datuma njihovog dospjeća, u skladu sa članom 73. stav (2) Pravilnika o računovodstvu, računovodstvenim politikama i računovodstvenim procjenama za budžetske korisnike.

6.2.3. Finansijski rezultat

U Konsolidovanom bilansu uspjeha, kao razlika prihoda (94.373.926 KM) i rashoda (18.899.932 KM), iskazan je pozitivan finansijski rezultat u iznosu od 75.473.994 KM. Prema nalazu revizije finansijski rezultat je precijenjen najmanje za iznos od 7.135.509 KM, jer su precijenjeni prihodi obračunskog karaktera za 7.641.768 KM i rashodi obračunskog karaktera za 506.259 KM (tačke 6.2.1.1. i 6.2.2.1. izvještaja).

6.3. Bilans stanja

U Konsolidovanom bilansu stanja na dan 31.12.2023. godine iskazane su ukupna aktiva i ukupna pasiva u neto iznosima od po 587.963.618 KM, a čine ih poslovna i vanbilansna aktiva i poslovna i vanbilansna pasiva.

6.3.1. Aktiva

Poslovna aktiva je iskazana u iznosu od 636.707.713 KM bruto vrijednosti, 51.490.196 KM ispravke vrijednosti i 585.217.517 KM neto vrijednosti, a čine je tekuća i stalna imovina.

6.3.1.1. Tekuća imovina

Tekuća imovina je iskazana u neto vrijednosti od 8.820.466 KM (bruto vrijednost 14.991.767 KM i ispravka vrijednosti 6.171.301 KM), a odnosi se na kratkoročnu finansijsku imovinu i razgraničenja i nefinansijsku imovinu u tekućim sredstvima.

Kratkoročna finansijska imovina i razgraničenja iskazani su u neto vrijednosti od 8.422.069 KM (bruto vrijednost 11.785.175 KM i ispravka vrijednosti 3.363.106 KM), a čini ih gotovina u blagajni i na bankovnim računima (1.752.412 KM), kratkoročni plasmani (2.000 KM), kratkoročna potraživanja (6.084.996 KM), kratkoročna razgraničenja po osnovu datih avansa za nefinansijsku imovinu (381.000 KM), ostala kratkoročna razgraničenja (10.290 KM) i finansijska imovina i razgraničenja iz transakcija sa drugim jedinicama vlasti (191.371 KM).

Kratkoročna potraživanja se najvećim dijelom odnose na potraživanja za nenaplaćene poreze i neporeske prihode (1.204.735 KM), potraživanja za poreze i neporeske prihode za koje je produžen rok plaćanja, a dospijevaju na naplatu u roku od godinu dana (4.644.806 KM), potraživanja po osnovu poreza na dodatu vrijednost (66.269 KM) i ostala kratkoročna potraživanja (158.894 KM).

Potraživanja za nenaplaćene poreze i neporeske prihode najvećim dijelom se odnose na dospjela poreska potraživanja evidentirana na osnovu Izvještaja Poreske uprave i Uputstva o primjeni MRS-JS 23 - Prihodi od transakcija koje nisu transakcije razmjene u iznosu od 1.582.729 KM bruto vrijednosti, 1.238.350 KM ispravke vrijednosti i 344.379 KM neto vrijednosti, zatim na potraživanja od ŠG „Jahorina“ Pale za neuplaćenu naknadu za šume (181.100 KM), od AD Olimpijski centar „Jahorina“ Pale za privremeno zauzimanje parking prostora na Jahorini (100.000 KM), po zaključenim ugovorima o naknadi troškova uređenja gradskog građevinskog zemljišta kroz opremanje neizgrađenog gradskog građevinskog zemljišta sredstvima investitora (573.719 KM) i sporna (korigovana) potraživanja od fizičkih i pravnih lica po osnovu naknada za legalizaciju izgrađenih objekata i razlika nastalih odstupanjem od projektne dokumentacije za objekte u izgradnji (1.156.588 KM).

Potraživanja za poreze i neporeske prihode za koje je produžen rok plaćanja, a dospijevaju na naplatu u roku od godinu dana najvećim dijelom se odnose na potraživanja od fizičkih i pravnih lica po ugovorima o odgođenom plaćanju naknade troškova uređenja gradskog građevinskog zemljišta i rente u iznosu od 5.488.613 KM bruto vrijednosti, 873.190 KM ispravke vrijednosti i 4.615.423 KM neto vrijednosti. Potraživanja za poreze i neporeske

prihode za koje je produžen rok plaćanja, a dospijevaju na naplatu u roku od godinu dana precijenjena su za 143.741 KM (tačka 6.2.2.1. izvještaja).

Nefinansijska imovina u tekućim sredstvima iskazana je u neto vrijednosti od 398.397 KM (bruto vrijednost 3.206.592 KM, ispravka vrijednosti 2.808.195 KM), a odnosi se na stalnu imovinu namijenjenu prodaji (397.566 KM) i zalihe materijala, učinaka i roba (831 KM).

Stalna imovina namijenjena prodaji je u toku godine uvećana po osnovu izvršene klasifikacije gradskog građevinskog i poljoprivrednog zemljišta na zemljište namijenjeno prodaji (375.018 KM), a umanjena je po osnovu isknjižavanja prodatog zemljišta (467.974 KM) i isknjižavanja zemljišta zbog usaglašavanja knjigovodstvene evidencije Opštine sa katastarskom evidencijom RUGIPP (2.284.804 KM), što je obrazloženo u tački 6.2.1.1. izvještaja.

Stalna imovina namijenjena prodaji potcijenjena je za 442.078 KM, a precijenjena je neproizvedena stalna imovina za isti iznos, jer zemljište za koje su u 2023. godini donesene odluke Skupštine opštine o prodaji neposrednom pogodbom sa određenim licima ili je na osnovu odluke Skupštine opštine o uslovima i načinu prodaje neizgrađenog građevinskog zemljišta u svojini Opštine objavljen oglas o prodaji nije klasifikovano na imovinu koja se drži za prodaju, što nije u skladu sa članom 45. stav (3) Pravilnika o računovodstvu, računovodstvenim politikama i računovodstvenim procjenama za budžetske korisnike i zahtjevima MSFI 5 - Stalna imovina koja se drži za prodaju i prestanak poslovanja (paragraf 6, 7, 8 i 9).

Preporučuje se načelniku Opštine da obezbijedi da se klasifikovanje zemljišta kao imovine koja se drži za prodaju vrši kada su ispunjeni zahtjevi MSFI 5 - Stalna imovina koja se drži za prodaju i prestanak poslovanja, u skladu sa članom 45. stav (3) Pravilnika o računovodstvu, računovodstvenim politikama i računovodstvenim procjenama za budžetske korisnike.

6.3.1.2. Stalna imovina

Stalna imovina iskazana je u neto vrijednosti od 576.397.051 KM (bruto vrijednost 621.715.946 KM i ispravka vrijednosti 45.318.895 KM), a odnosi se na dugoročnu finansijsku imovinu i razgraničenja i nefinansijsku imovinu u stalnim sredstvima.

Dugoročna finansijska imovina i razgraničenja iskazani su u iznosu od 3.586.783 KM, a odnose se na akcije i učešća u kapitalu (3.564.695 KM), dugoročna potraživanja (19.088 KM) i dugoročna razgraničenja (3.000 KM).

Akcije i učešća u kapitalu iskazani su u GKT Opštine u iznosu od 2.636.400 KM, po osnovu nominalne vrijednosti učešća Opštine u kapitalu javnih ustanova i nižih budžetskih korisnika čiji je osnivač Opština. Nakon provedene procedure konsolidacije, vrijednost akcija i učešća u kapitalu u Konsolidovanom bilansu stanja iskazana je u iznosu od 3.564.695 KM, a odnosi se na upisani i uplaćeni kapital JU Centar za socijalni rad (2.000 KM), JU Dječiji centar (2.000 KM), JU Kulturno-sportski centar (2.000 KM) i JU Narodna biblioteka (2.000 KM), te srazmjerno vlasničko učešće Opštine u ukupnom kapitalu JZU Dom zdravlja (869.452 KM), JP „Vodovod i kanalizacija“ a.d. Pale (2.788.928 KM), JP „Komunalno“ a.d. Pale (392.920 KM), „Pale-stan“ a.d. Pale (144.001 KM), JU „Park prirode Trebević“ Istočno Sarajevo (300 KM) i KP „Gradske toplane“ a.d. Pale negativan iznos od 638.906 KM.

Prilikom sačinjavanja Konsolidovanog bilansa stanja nije izvršena eliminacija osnivačkih uloga Opštine u JU Centar za socijalni rad, JU Dječiji centar, JU Kulturno-sportski centar i JU Narodna biblioteka, u ukupnom iznosu od 8.000 KM, što nije u skladu sa članom 122. stav (2) Pravilnika o računovodstvu, računovodstvenim politikama i računovodstvenim procjenama za budžetske korisnike. Takođe, izvršena je eliminacija osnivačkog uloga u KP „Gradske toplane“ a.d. Pale, a u Konsolidovani bilans stanja uključen ukupan gubitak iznad vrijednosti kapitala preduzeća, zbog čega je vrijednost srazmjernog učešća Opštine u neto imovini tog kontrolisanog entiteta iskazana u negativnom iznosu od 638.906 KM, što nije u

skladu sa članom 123. stav (3) Pravilnika o računovodstvu, računovodstvenim politikama i računovodstvenim procjenama za budžetske korisnike. Pomenutom odredbom računovodstvenih politika je propisano da se utvrđivanje vrijednosti imovine/kapitala koja se uključuje u konsolidovani bilans stanja vrši primjenom procenta učešća kapitala jedinice vlasti u osnovnom kapitalu entiteta na ukupnu vrijednost kapitala iskazanog u bilansu stanja entiteta na dan izvještavanja, koju čini zbir osnovnog kapitala, emisione premije, rezervi i neraspoređenog dobitka umanjen za gubitak do visine kapitala (tačke 6. i 6.3.2.2. izvještaja).

Nefinansijska imovina u stalnim sredstvima iskazana u neto vrijednosti od 572.810.268 KM (bruto vrijednost 618.129.163 KM, ispravka vrijednosti 45.318.895 KM), a odnosi se na proizvedenu stalnu imovinu (45.929.463 KM), dragocjenosti (1.800 KM), neproizvedenu stalnu imovinu (519.033.801 KM) i nefinansijsku imovinu u stalnim sredstvima u pripremi (7.845.204 KM).

Proizvedenu stalnu imovinu čine zgrade i objekti (44.490.762 KM), postrojenja i oprema (1.059.829 KM), investiciona imovina (365.905 KM) i nematerijalna proizvedena imovina (12.967 KM).

Zgrade i objekti odnose se na stambene objekte i jedinice (212.232 KM), poslovne objekte i prostore (20.492.963 KM), saobraćajne objekte (21.017.898 KM) i ostale objekte (2.767.669 KM). Vrijednost zgrada i objekata u toku godine uvećana je za 2.799.507 KM, najvećim dijelom po osnovu radova na asfaltiranju i rekonstrukciji ulica i puteva na području Opštine koji su finansirani iz budžeta tekuće godine (1.211.373 KM) i rezervisanih sredstava prethodnog budžeta (919.549 KM), sanacije i adaptacije objekta „Mali dom“ (245.026 KM) i uređenja neopremljenog građevinskog zemljišta sredstvima investitora (205.541 KM). Vrijednost zgrada i objekata je umanjena po osnovu obračunate amortizacije (2.640.120 KM).

Postrojenja i oprema odnose se na motorna i terenska vozila (194.232 KM), kancelarijsku opremu, alat i inventar (49.454 KM), komunikacionu i računarsku opremu (88.288 KM), grejnu, rashladnu i zaštitnu opremu (9.638 KM), opremu za obrazovanje, nauku, kulturu i sport (348.402 KM), specijalnu opremu (76.912 KM), proizvodno uslužnu opremu, alat i inventar (280.520 KM) i ostala postrojenja i opremu (12.382 KM). Vrijednost postrojenja i opreme je u toku godine uvećana za 141.104 KM, a najvećim dijelom po osnovu nabavljene opreme za potrebe Opštinske uprave (34.232 KM) i JU Kulturno-sportski centar (33.061 KM), prenesene opreme od Razvojne agencije Istočno Sarajevo (19.606 KM), te izvršene revalorizacije vrijednosti opreme kod JU Kulturno-sportski centar (32.500 KM). Vrijednost postrojenja i opreme je umanjena za obračunatu amortizaciju (167.074 KM) i rashodovanje opreme po provedenom popisu u Opštinskoj upravi i kod nižih budžetskih korisnika (3.634 KM).

Neproizvedena stalna imovina odnosi se na poljoprivredno zemljište (287.714.321 KM), gradsko građevinsko zemljište (231.216.914 KM), ostala prirodna dobra (100.566 KM) i nematerijalnu neproizvedenu imovinu (2.000 KM). Vrijednost zemljišta je utvrđena u zavisnosti od pripadnosti stambeno-poslovnoj zoni prema Odluci o uređenju prostora i građevinskom zemljištu („Službene novine grada Istočno Sarajevo“ broj 10/14, 15/15, 8/16, 23/16, 27/17, 9/21 i 14/23), a na osnovu podataka o površini parcela u posjedovnim listovima/listovima nepokretnosti izdatim od RUGIPP i cijene utvrđene Odlukom Skupštine opštine o utvrđivanju tržišne cijene neizgrađenog gradskog građevinskog zemljišta na području opštine Pale u 2019. godini. U toku godine vrijednost zemljišta je uvećana za 81.209.845 KM po osnovu izvršenog usaglašavanja knjigovodstvene evidencije zemljišta sa evidencijama RUGIPP (tačka 6.2.1.1. izvještaja) i po osnovu kupovine zemljišta na osnovu odluka Skupštine opštine (686.296 KM), a umanjena za izvršenu klasifikaciju zemljišta na imovinu namijenjenu prodaji (375.018 KM), prenos zemljišta Univerzitetu u Istočnom Sarajevu (133.280 KM), te za isknjiženo zemljište po Rješenju RUGIPP o utvrđenom pravu svojine u korist fizičkog lica u svrhu legalizacije bespravno izgrađenog objekta uz naknadu

(5.250 KM). Vrijednost zemljišta na dan 31.12.2023. godine je precijenjena za 442.078 KM (tačka 6.3.1.1. izvještaja).

Skupština opština Pale je 25.04.2023. godine donijela Odluku o kupovini nepokretnosti za proširenje gradskog groblja „Bare“ u Palama („Službene novine grada Istočno Sarajevo“ broj 9/23), kojom su utvrđeni uslovi i način kupovine zemljišta od fizičkog lica iz Pala koje je navedeno kao nosilac prava svojine i posjednik, te dato ovlaštenje načelniku Opštine da zaključi ugovor o kupovini nepokretnosti po kupoprodajnoj cijeni od 35 KM po 1m², uz prethodno pribavljeno mišljenje nadležnog Pravobranilaštva Republike Srpske. Provedena je rasprava za sporazumno određivanje naknade za građevinsko zemljište, o čemu je sačinjen Zapisnik i zaključen Sporazum od 10.07.2023. godine o naknadi za otkupljeno građevinsko zemljište u iznosu od od 35 KM po 1m² zemljišta, što za ukupnu površinu od 7.705 m² iznosi 269.675 KM. Isplata prema fizičkom licu izvršena je u 2023. godini prema utvrđenim uslovima iz Sporazuma, bez prethodno zaključenog notarskog ugovora i pribavljenog mišljenja Pravobranilaštva Republike Srpske. Shodno članu 16. Zakona o Pravobranilaštvu Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 7/18), nacrt ugovora o kupoprodaji nekretnina upućen je na mišljenje Pravobranilaštvu Republike Srpske 25.03.2024. godine. U odgovoru Pravobranilaštva Republike Srpske – Sjedište zamjenika pravobranioca Istočno Sarajevo od 07.05.2024. godine navedeno je da nisu ispunjeni zakonski uslovi za davanje mišljenja, imajući u vidu da postoji neusklađenost starog i novog premjera na predmetnim parcelama u dijelu vlasništva i posjeda na istim, te da je u cilju zaštite imovinsko pravnih interesa neophodno provesti postupak izlaganja i zaključiti ugovor po podacima iz jedinstvene evidencije, kao i dostaviti izvod iz regulacionog plana, odnosno uvjerenje iz kojeg proizilazi opravdanost i svrha kupovine zemljišta.

Nefinansijsku imovinu u stalnim sredstvima u pripremi čine poslovni objekti i prostori (1.734.893 KM), saobraćajni objekti (93.367 KM), vodovodna i kanalizaciona infrastruktura (2.918.079 KM), toplovod (2.094.888 KM), ostali objekti (999.767 KM) i proizvodno-uslužna oprema u pripremi (4.210 KM). Vrijednost stalnih sredstava u pripremi u toku 2023. godine uvećana je po osnovu izvršenih ulaganja na pripremi terena za izgradnju vještačke podloge za pomoćni fudbalski teren (476.201 KM), izgradnji toplovoda za potrebe izmještanja Toplane u Palama - završetak druge faze (263.387 KM), vanjskom uređenju oko objekta MZ Mokro (96.834 KM), izgradnji i rekonstrukciji kanalizacione i vodovodne infrastrukture na nekoliko lokacija na području Opštine (109.056 KM), uređenju neopremljenog građevinskog zemljišta sredstvima investitora (354.133 KM), izgradnji objekta MZ Mokro i vodovoda u selu Bogovići iz rezervisanih sredstava u budžetu 2022. godine (224.735 KM). Pored navedenog, na imovini u pripremi u 2023. godini evidentirana je i imovina prenesena od entiteta u svojinu Opštine kroz projekat "Izgradnja vodovodnog sistema u naselju Brezovice u opštini Pale" (444.648 KM).

Skupština opštine je 09.08.2024. godine donijela Odluku o prenosu prava svojine na objektima vodovodne i kanalizacione mreže koji su upisani kao svojina Opštine na JP „Vodovod i kanalizacija“ a.d. Pale u ukupnoj vrijednosti od 3.067.648 KM, od čega 2.945.546 KM sa osnovnih sredstava u pripremi i 122.102 KM sa osnovnih sredstva u upotrebi. Opština Pale posjeduje 65% akcijskog kapitala u JP „Vodovod i kanalizacija“ a.d. Pale. Do završetka revizije nije zaključen ugovor o prenosu imovine i pribavljena saglasnost Pravobranilaštva Republike Srpske za prenos prava svojine na objektima vodovodne i kanalizacione mreže na JP „Vodovod i kanalizacija“ a.d. Pale.

Zgrade i objekti su precijenjeni najmanje za 23.635 KM, nefinansijska imovina u pripremi za 20.405 KM i obračunski prihodi na ime primljenih pomoći u naturi za 44.040 KM, jer su radovi investitora na javnim površinama i uređenju prostora, koji su izvedeni u većoj vrijednosti od ugovorom utvrđene naknade troškova uređenja gradskog građevinskog zemljišta i koji padaju na teret investitora, priznati u vrijednost nefinansijske imovine. Prethodno navedeno nije u skladu sa Procedurom Ministarstva finansija Republike Srpske za knjigovodstveno evidentiranje opremanja neizgrađenog i neopremljenog građevinskog zemljišta sredstvima investitora, članom 26. stav (2) Pravilnika o računovodstvu,

računovodstvenim politikama i računovodstvenim procjenama za budžetske korisnike i zahtjevima MRS-JS 17 - Nekretnine, postrojenja i oprema (paragraf 26), kojima je propisano da se vrednovanje nefinansijske imovine prilikom početnog priznavanja vrši po trošku nabavke.

Preporučuje se načelniku Opštine da obezbijedi da se:

- **odluke Skupštine opštine o imovinsko-pravnim pitanjima provode nakon pribavljenog mišljenja Pravobranilaštva Republike Srpske u skladu sa članom 16. Zakona o Pravobranilaštvu Republike Srpske,**
- **vrednovanje nefinansijske imovine prilikom početnog priznavanja vrši po trošku nabavke, u skladu sa članom 26. stav (2) Pravilnika o računovodstvu, računovodstvenim politikama i računovodstvenim procjenama za budžetske korisnike.**

6.3.2. Pasiva

Poslovna pasiva je iskazana u iznosu od 585.217.517 KM, a čine je obaveze i razgraničenja i vlastiti izvori.

6.3.2.1. Obaveze i razgraničenja

Obaveze i razgraničenja su iskazani u iznosu od 8.421.076 KM, a odnose se na kratkoročne obaveze i razgraničenja (4.202.787 KM) i dugoročne obaveze i razgraničenja (4.218.289 KM).

Kratkoročne obaveze i razgraničenja čine kratkoročne finansijske obaveze (533.703 KM), obaveze za lična primanja zaposlenih u Opštinskoj upravi i kod nižih budžetskih korisnika (488.233 KM), obaveze iz poslovanja (2.678.233 KM), obaveze za subvencije (62.536 KM), grantove (241.582 KM), doznake na ime socijalne zaštite (128.641 KM), kratkoročna rezervisanja i razgraničenja (1.881 KM), kratkoročne obaveze i razgraničenja sa drugim jedinicama vlasti (67.976 KM).

Kratkoročne finansijske obaveze odnose se na obaveze za dio glavnice duga po dugoročnim zajmovima od banaka koji dospijeva na naplatu u 2024. godini i to po osnovu kredita iz 2018. godine kod Raiffeisen Bank d.d. BiH za kupovinu imovine u vlasništvu FAMOS Fabrika „Koran“ a.d. u stečaju (53.867 KM), kredita iz 2018. godine kod UniCredit Bank a.d. Banja Luka (195.330 KM) i sindiciranog kredita UniCredit Bank a.d. Banja Luka i NLB Banka a.d. Banja Luka iz 2020. godine (284.506 KM) za investiciona ulaganja.

Obaveze iz poslovanja se najvećim dijelom odnose na obaveze u zemlji za nabavku robe i usluga (863.766 KM), nabavku stalne imovine (1.455.212 KM), primljene avanse (144.286 KM), primljene depozite i kaucije (68.632 KM), obaveze po sudskim rješenjima (29.941 KM) i obaveze prema fizičkim licima (100.839 KM).

Kratkoročne obaveze i razgraničenja sa drugim jedinicama vlasti se najvećim dijelom odnose na obaveze prema entitetu za dio glavnice duga koji dospijeva na naplatu u 2024. godini po Ugovoru o prenosu sredstava EIB za finansiranje projekta „Smanjenje gubitka vode i revitalizacija i dogradnja vodovodnog i kanizacionog sistema Pale – Jahorina“ (52.661 KM).

Do isteka roka za izradu i dostavljanje godišnjih finansijskih izvještaja, izmirene su dospjele obaveze iz 2023. godine u iznosu od 2.051.835 KM, a najvećim dijelom se odnose na izmirene obaveze za lična primanja (487.233 KM), obaveze iz poslovanja (1.329.623 KM) i obaveze za subvencije, grantove i doznake (218.999 KM). Skupština Opštine je 20.06.2024. godine, nakon pribavljenog mišljenja Fiskalnog savjeta Republike Srpske, donijela Odluku o usvajanju kratkoročnog plana za izmirenje neizmirenih obaveza prenesenih iz prethodnog perioda u iznosu od 2.064.000 KM.

Dugoročne obaveze i razgraničenja čine dugoročne obaveze za glavicu duga po Ugovoru o sindiciranom dugoročnom kreditu od UniCredit Bank a.d. Banja Luka i NLB

Banka a.d. Banja Luka (1.877.695 KM), dugoročne obaveze prema entitetu za glavnicu duga po Ugovoru o prenosu sredstava EIB za finansiranje projekta „Smanjenje gubitka vode i revitalizacija i dogradnja vodovodnog i kanalizacionog sistema Pale – Jahorina“ (2.313.743 KM) i dugoročna rezervisanja i razgraničenja (26.851 KM).

6.3.2.2. Vlastiti izvori sredstava

Vlastiti izvori sredstava iskazani su u iznosu od 576.796.441 KM, a čine ih trajni izvori sredstava (309.949.354 KM), rezerve (138.252.915 KM), finansijski rezultat ranijih godina (53.120.106 KM) i finansijski rezultat tekuće godine (75.474.066 KM).

Vrijednost trajnih izvora sredstava u Konsolidovanom bilansu stanja na dan 31.12.2023. godine nije iskazana u skladu sa utvrđenim računovodstvenim politikama (tačka 6.3.1.2. izvještaja).

Rezerve su iskazane po osnovu revalorizacije zemljišta kod Opštinske uprave (138.220.343 KM) i revalorizacije opreme kod JU Kulturno-sportski centar (32.572 KM). Na revalorizacionim rezervama Opštinske uprave knjigovodstvene promjene su posljednji put evidentirane u 2019. godini. Opštinska uprava ne vodi analitičku evidenciju revalorizacionih rezervi po stavkama imovine (zemljišnim parcelama) koje su bile predmet procjene i prilikom prodaje zemljišta (tačka 6.3.1.2. izvještaja) nije vršen prenos (srazmjerno) pripadajućeg dijela revalorizacionih rezervi u korist rezultata, kako je propisano članom 87. stav (7) Pravilnika o računovodstvu, računovodstvenim politikama i računovodstvenim procjenama za budžetske korisnike.

Prema nalazu revizije rezerve su potcijenjene najmanje za 7.597.728 KM, a precijenjen je finansijski rezultat ranijih godina za 650.000 KM i finansijski rezultat tekuće godine za 7.135.509 KM (tačka 6.2.1.1., 6.2.2.1. i 6.3.1.2. izvještaja).

Preporučuje se načelniku Opštine da obezbijedi da se preispita status i utvrdi struktura rezervi iskazanih po osnovu revalorizacije nefinansijske imovine i shodno tome izvrši evidentiranje u skladu sa važećim računovodstvenim politikama za budžetske korisnike.

6.3.3. Vanbilansna evidencija

Pozicije vanbilansne aktive i pasive iskazane su u ukupnom iznosu od po 2.746.100 KM, a odnose se na primljene mjenice i garancije izabranih ponuđača za dobro izvršenje posla i kvalitet izvedenih radova (633.047 KM), date garancije Opštine za kreditno zaduženje JP „Vodovod i kanalizacija“ a.d. Pale (18.708 KM), JP „Komunalno“ a.d. Pale (85.633 KM) i KP „Gradske toplane“ a.d. Pale (417.962 KM), te odobreni nepovučeni kredit po Ugovoru o prenosu kreditnih sredstava EIB (1.590.750 KM) za finansiranje projekata „Vodovod i kanalizacija u Republici Srpskoj II – Pale“, koji je zaključen sa Vladom Republike Srpske – Ministarstvom finansija Republike Srpske 14.09.2023. godine.

6.4. Bilans novčanih tokova

U Konsolidovanom bilansu novčanih tokova iskazani su prilivi gotovine iz poslovnih aktivnosti (16.178.594 KM), investicionih aktivnosti (737.724 KM) i aktivnosti finansiranja (341.127 KM). Odlivi gotovine su iskazani po osnovu poslovnih aktivnosti (14.312.459 KM), investicionih aktivnosti (4.421.103 KM) i aktivnosti finansiranja (742.540 KM).

Neto smanjenje gotovine i gotovinskih ekvivalenata iskazano je u iznosu od 2.218.657 KM, po osnovu pozitivnog neto novčanog toka iz poslovnih aktivnosti (1.866.135 KM), te negativnog novčanog toka iz investicionih aktivnosti (3.683.379 KM) i aktivnosti finansiranja (401.413 KM). Ostale promjene na saldu gotovine i gotovinskih ekvivalenata iskazane su u negativnom iznosu od 3.720 KM.

Stanje gotovine na početku perioda iskazano je u iznosu od 3.974.789 KM, a na kraju perioda u iznosu od 1.752.412 KM.

Bilans novčanih tokova sačinjen je u skladu sa članom 42. Pravilnika o finansijskom izvještavanju budžetskih korisnika i zahtjevima MRS-JS 2 - Izvještaji o novčanim tokovima (paragraf 18, 22, 25 i 26).

6.5. Vremenska neograničenost poslovanja

Opština je izvršila procjenu sposobnosti u smislu nastavka poslovanja, finansiranja aktivnosti i izmirenja obaveza i u Napomenama uz konsolidovane finansijske izvještaje objelodanila da su finansijski izvještaji sačinjeni u skladu sa načelom stalnosti poslovanja, a prema zahtjevima MRS-JS 1 - Prezentacija finansijskih izvještaja (paragraf 15 (c) i 38).

6.6. Potencijalna imovina i potencijalne obaveze

U Napomenama uz konsolidovane finansijske izvještaje, a prema podacima pravne službe Opštine i izvještaja Pravobranilaštva Republike Srpske - Sjedište zamjenika Istočno Sarajevo, objelodanjene su informacije vezane za potencijalne obaveze po osnovu sudskih sporova.

Na dan 31.12.2023. godine protiv Opštine je vođeno 17 parničnih i pet vanparničnih sporova, u kojima vrijednost tužbenih zahtjeva iznosi ukupno 2.895.859 KM. Sporovi su pokrenuti radi priznavanja prava vlasništva i uknjižbe, radi određivanja naknade za izuzeto građevinsko zemljište, te naknade materijalne i nematerijalne štete.

6.7. Napomene uz finansijske izvještaje

Uz konsolidovane finansijske izvještaje za period 01.01-31.12.2023. godine sačinjene su Napomene koje pružaju neophodne opšte informacije o Opštini, primijenjenim propisima za izradu godišnjeg obračuna, računovodstvenoj osnovi, primijenjenim računovodstvenim politikama, stalnosti poslovanja i potencijalnim obavezama. Takođe, sačinjene Napomene upućuju na povezane informacije prezentovane u obrascima konsolidovanih finansijskih izvještaja u skladu sa članom 46. Pravilnika o finansijskom izvještavanju budžetskih korisnika.

Revizijski tim

Ivana Marjanović, s.r.

Konstantin Pavlović, s.r.

Gordana Šurlan, s.r.